

PSYKIATRISEN HOIDON ERIKOISAMMATTITUTKINTO

TUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus 2002

ISBN 952-13-1646-2 (nid.)

ISBN 952-13-1647-0 (pdf)

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

DNO 61/011/2002

MÄÄRÄYS **Velvoittavana
noudatettava**

PÄIVÄMÄÄRÄ 15.11.2002

Voimassaoloaika
1.12.2002 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu

L 631/1998 13 § 2 mom

A 812/1998 1 § 1 mom

Kumoaa määräyksen no

Muuttaa määräystä no

PSYKIATRISEN HOIDON ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.12.2002 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistusmalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen.

Pääjohtaja JUKKA SARJALA
Jukka Sarjala

Opetusneuvos SOILA RIKKINEN
Soila Rikkinen

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintasuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	8
2	Luku	
	PSYKIATRISEN HOIDON ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	PSYKIATRISEN HOIDON ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	10
A.	PAKOLLISET TUTKINNON OSAT	10
	1 § Psykiatrisen auttamistyön perusprosessi	10
	a. Hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arviointi ja asianmukaisiin palveluihin ohjaaminen	10
	a) Ammattitaitovaatimukset	10
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	10
	b. Hoidon ja kuntoutuksen suunnittelu	14
	a) Ammattitaitovaatimukset	14
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	14
	c. Hoidon ja kuntoutuksen toteuttaminen	16
	a) Ammattitaitovaatimukset	16
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	16
	d. Hoidon, kuntoutuksen ja työyhteisön arvioiminen ja kehittäminen	21
	a) Ammattitaitovaatimukset	21
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	21
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	23
	2 § Akuutti- ja kriisihoito	23
	a) Ammattitaitovaatimukset	23
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	23
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	25

3 § Päihdetyö	26
a) Ammattitaitovaatimukset	26
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	26
c) Ammattitaidon osoittamistavat	29
B. VALINNAISET TUTKINNON OSAT	30
4 § Oikeuspsykiatrinen hoitotyö	30
a) Ammattitaitovaatimukset	30
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	30
c) Ammattitaidon osoittamistavat	35
5 § Psykiatrinen kuntoutus	36
a) Ammattitaitovaatimukset	36
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	36
c) Ammattitaidon osoittamistavat	38
6 § Psykogeriatrinen hoitotyö	39
a) Ammattitaitovaatimukset	39
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	39
c) Ammattitaidon osoittamistavat	42
7 § Lasten- ja nuorisopsykiatrinen hoitotyö	42
a) Ammattitaitovaatimukset	42
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	42
c) Ammattitaidon osoittamistavat	48
8 § Perhe- ja verkostotyö	48
a) Ammattitaitovaatimukset	48
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	48
c) Ammattitaidon osoittamistavat	51
9 § Itsenäinen ammatinharjoittaminen	51
a) Ammattitaitovaatimukset	51
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	51
c) Ammattitaidon osoittamistavat	54

LIITE 1 Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittaneen työn kuvaus

1 Luku

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § NÄYTTÖTUTKINNOT

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyysosa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyyppitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § NÄYTTÖTUTKINTOIHIN VALMISTAVA KOULUTUS

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkintojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näytöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvien osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § AMMATTITAIIDON OSOITTAMISTAPOJEN JA TUTKINTOSUORITUSTEN ARVIOINNIN YLEISET PERUSTEET

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman realistinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Kohteet tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

PSYKIATRISEN HOIDON ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § TUTKINNON OSAT

Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon ammattitaitovaatimukset on määriteltä siten, että ne edellyttävät tutkinnon suorittajalta vähintään sosiaali- ja terveysalan toisen asteen perustutkinnon tai vastaavan tutkinnon taseisia tietoja ja taitoja sekä lisäksi täydentäviä ja syventäviä opintoja sekä vähintään viiden vuoden työkokemusta alalta.

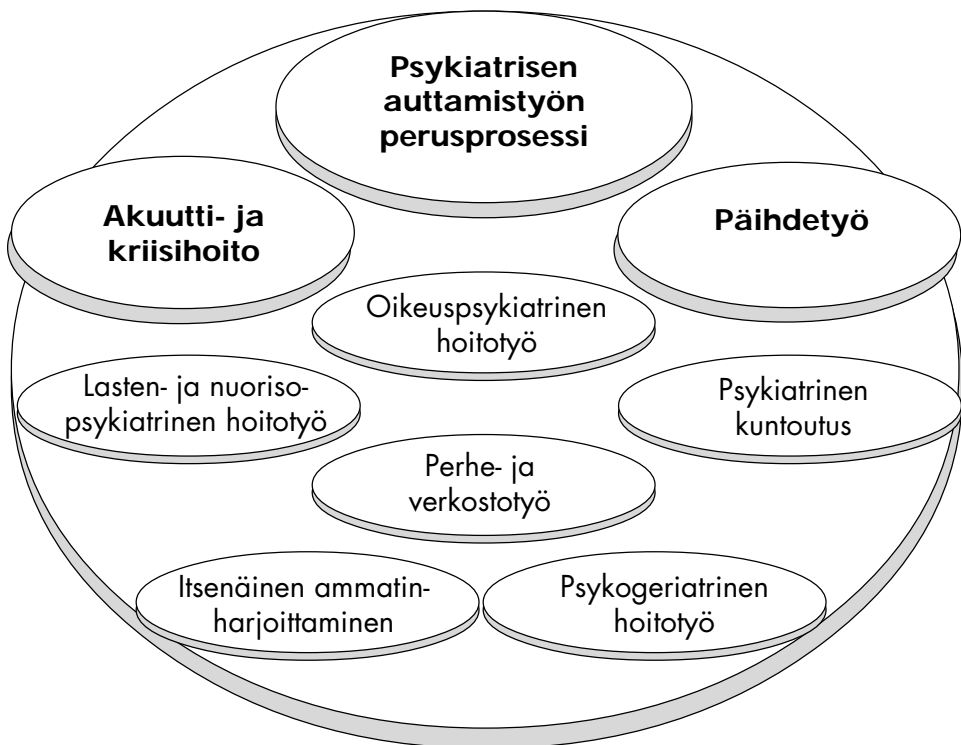
Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinto muodostuu kolmesta pakollisesta tutkinnon osasta ja kahdesta valinnaisesta tutkinnon osasta. Tutkinto on valmis, kun kaikki viisi tutkinnon osaa on suoritettu hyväksytysti.

Pakolliset osat ovat:

1. Psykiatrisen auttamistyön perusprosessi
 - a. Hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arviointi ja asianmukaisiin palveluihin ohjaaminen
 - b. Hoidon ja kuntoutuksen suunnittelu
 - c. Hoidon ja kuntoutuksen toteuttaminen
 - d. Hoidon, kuntoutuksen ja työyhteisön arvioiminen ja kehittäminen
2. Akuutti- ja kriisihoito
3. Päihdetyö

Valinnaiset osat ovat:

1. Oikeuspsykiatrinen hoitotyö
2. Psykiatrinen kuntoutus
3. Psykogeriatrinen hoitotyö
4. Lasten- ja nuorisopsykiatrinen hoitotyö
5. Perhe- ja verkostotyö
6. Itsenäinen ammatinharjoittaminen

Kuvio 1 Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon osat.

3 Luku

PSYKIATRISEN HOIDON ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

A. PAKOLLISET TUTKINNON OSAT

1 § PSYKIATRISEN AUTTAMISTYÖN PERUSPROSESSI

a. Hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arviointi ja asianmukaisiin palveluihin ohjaaminen

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja osaa soveltaa tarkoituksenmukaisesti erilaisia lähestymistapoja mielenterveyteen työnsä perusteena.	Mielenterveyden lähestymistapojen soveltaminen: <ul style="list-style-type: none">• soveltaa tarkoituksenmukaisesti mielenterveyden lähestymistapoja<ul style="list-style-type: none">– biologisgeneettinen lähestymistapa– psykodynaaminen lähestymistapa– kognitiivinen lähestymistapa– kulttuurinen lähestymistapa– mielenterveys voimavarana– mielenterveys elämän eri vaiheissa
Tutkinnon suorittaja osallistuu moniammatillisen työryhmän jäsenenä asiakkaan/potilaan psyykkisen tilan arviointiin.	Asiakkaan/potilaan psyykkisen tilan arvioiminen: <ul style="list-style-type: none">• tunnistaa elämän eri vaiheiden mielenterveyden häiriöt<ul style="list-style-type: none">– psykoottiset häiriöt– mielialahäiriöt– ahdistuneisuushäiriöt– persoonallisuus- ja käytöshäiriöt– riippuvuus– stressi- ja kriisitilanteet• arvioi asiakkaan/potilaan tilaa tietoisesti ja pohtivasti sekä perustelee palveluihin ohjaamisvalintansa
Tutkinnon suorittaja tunnistaa ihmiskäsitysten merkityksen asiakkaan/potilaan tilanteenmukaisten hoito- ja kuntoutusvalintojensa jäsentäjänä.	Ihmiskäsitysten tunnistaminen hoidon ja kuntoutuksen perustelujen jäsentäjänä: <ul style="list-style-type: none">• tunnistaa ihmiskäsityksen hoitokäsityksen ja hoidon/kuntoutuksen toteuttamisen jäsentäjänä

	<ul style="list-style-type: none"> – naturalistinen ihmiskäsitys – humanistinen ihmiskäsitys – holistinen ihmiskäsitys – kristillinen ihmiskäsitys • tunnistaa oman ihmiskäsityksensä ja sen merkityksen hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arvioinnissa
<p>Tutkinnon suorittaja perehtyy riittävästi asiakkaan/potilaan elämisen ympäristöön ja ottaa sen huomioon hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arvioinnissa.</p>	<p>Elämisen ympäristön huomioon ottaminen hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arvioinnissa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon ympäristön peruselementtien, ajan ja tilan ja niiden merkityksen asiakkaalle/potilaalle • ottaa huomioon fyysisen ympäristön • ottaa huomioon sosiaalisen ympäristön • ottaa huomioon symbolisen ympäristön: asenteet, uskomukset, myytit • ottaa huomioon asiakkaan/potilaan kulttuurin • ottaa huomioon asiakkaan/potilaan ympäristön vaikutuksen hänen hoitonsa/kuntoutuksensa tarpeen arvioinnissa
<p>Tutkinnon suorittaja ottaa huomioon arvojen ja normien merkityksen hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arvioinnissa.</p>	<p>Arvojen ja normien huomioon ottaminen hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arvioinnissa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon asiakkaan/potilaan kulttuuriarvojen ja normien merkityksen • ottaa huomioon asiakkaan/potilaan aatteellisten arvojen ja normien merkityksen • ottaa huomioon asiakkaan/potilaan hengellisten/uskonollisten arvojen ja normien merkityksen • tiedostaa omien arvojen ja normien merkityksen hoidon tarpeen arviointiin vaikuttavina tekijöinä
<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida moniammatillisen työryhmän jäsenenä asiakkaan/potilaan elämänvaiheen erityispiirteitä hoidossa ja kuntoutuksessa.</p>	<p>Elämänvaiheen erityispiirteiden arvioiminen hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arvioinnin perustana:</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi asiakkaan/potilaan elämänvaiheiden erityispiirteitä hoidossa ja kuntoutuksessa – lapsuuden erityispiirteet

	<ul style="list-style-type: none"> – nuoruuden erityispiirteet – aikuisuuden erityispiirteet – vanhuuden erityispiirteet
<p>Tutkinnon suorittaja ottaa huomioon asiakkaan/potilaan yksilöllisen hoidon ja kuntoutuksen tarpeen moniammatillisen työryhmän jäsenenä.</p>	<p>Yksilöllisen hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi asiakkaan/potilaan psyykkisen tilan ja toimintakyvyn sekä keskeisen hoidon ja kuntoutuksen tarpeen asiakkaan/potilaan yksilöllisen kokemuksen perusteella • arvioi asiakkaan/potilaan hoidon ja kuntoutuksen tarpeen ilmiöiden ja ongelma-alueiden perusteella, vaikka asiakas/potilas ei tunnista niitä itsessään • tunnistaa hoidon ja kuntoutuksen tarpeeseen vaikuttavien terveiden alueiden ja voimavarojen, tuen ja vahvistamisen kohteita • huolehtii asiakkaan/potilaan omasta osallistumisesta hoidon ja kuntoutuksen tarpeen määrittelyyn • kuuntelee asiakkaan/potilaan mielipidettä hoidon ja kuntoutuksen tarpeesta • arvioi hoidon ja kuntoutuksen mahdollisuuksia realistisesti ja ohjaa asiakasta/potilasta hänelle sopivimpaan palveluun • hyödyntää hoidon ja kuntoutuksen arvioinnissa moniammatillisen työryhmän tukea ja konsultointia
<p>Tutkinnon suorittaja ottaa huomioon perheen ja kasvuympäristön merkityksen asiakkaan/potilaan elämäntilanteelle ja tunnistaa perheen hoidon tai kuntoutuksen tarpeen.</p>	<p>Perheen voimavarojen sekä hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arvioiminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää järjestelmällistä perheen haastattelumenetelmää • soveltaa perhetilanteen kartoitus- ja muita tiedon keruumenetelmiä perheen tilanteen arvioimiseksi • arvioi, onko perhe yksilön hoidon ja kuntoutuksen voimavarana vai muuna vaikuttajana • arvioi perheenjäsenten tuen tarvetta yhden perheenjäsenen sairastuttua • arvioi perhekokonaisuuden hoidon ja kuntoutuksen tarvetta • tutkii perheen kehitysvaiheen merki-

	<p>tystä hoidon ja kuntoutuksen tarpeen arvioinnissa</p>
<p>Tutkinnon suorittaja tunnistaa sosiaalisen verkoston merkityksen asiakkaan/potilaan elämäntilanteelle ja osaa arvioida verkostotyön tarpeen.</p>	<p>Verkostotyön tarpeen arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää järjestelmällistä haastattelumenetelmää asiakkaan/potilaan sosiaalisen verkoston tunnistamiseksi • tukee asiakasta/potilasta laatimaan verkostokarttansa • hyödyntää verkostokarttaa ja haastattelua arviointiperustana arvioidessaan asiakkaan/potilaan sosiaalista verkostoa hänen elämäntilanteeseensa vaikuttajana/voimavarana • arvioi realistisesti sosiaalisen verkoston tukemisen erilaisia mahdollisuuksia: kuka/mikä olisi tuen asemassa asiakkaan/potilaan tässä elämäntilanteessa?
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen palvelujärjestelmät ja osaa ohjata asianmukaisesti palveluihin.</p>	<p>Psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen palvelujen tuntemus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee palvelujärjestelmän nykytilan ja viimeaikaiset muutokset <ul style="list-style-type: none"> – valtionhallinto palvelujen määrittelijänä ja valvojana: valtioneuvosto, STM ja sen alaiset laitokset ja virastot, lääninhallitukset • tuntee palvelujärjestelmän osana: <ul style="list-style-type: none"> – valtion mielisairaalat – kunnat palvelujen järjestäjänä: perusterveydenhuolto ja sosiaali-toimi, erikoissairaanhoido – sairaanhoitopiirit palvelujen koordinoijana – järjestöt ja muut yhteisöt – yksityiset palvelut • ohjaa asiakasta/potilasta hänelle tarpeenmukaisesti palveluihin • toimii palvelujärjestelmässä salassapitovelvollisuutta noudattaen ja asiakkaan/potilaan yksityisyyttä suojaen
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee sosiaali- ja terveysalaa koskevien säädösten keskeisen sisällön ja noudattaa niitä omassa työssään.</p>	<p>Mielenterveystyötä ohjaavan lainsäädännön ja muun normiston tunteminen ja noudattaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee mielenterveystyötä ohjaavan lainsäädännön ja muun normiston

	viimeaikaisine muutoksineen: – mielenterveyslaki 1116/90 – erikoissairaanhoidolaki 1026/89 – sosiaalihuoltolaki 710/82 – kansanterveyslaki 66/72 – vammaispalvelulaki 380/87 -asetus 759/87 – laki kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä 604/91 – laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/92 – laki valtion mielisairaaloista 1292/87 – lastensuojelulaki 683/83 – päihdehuoltolaki 41/86 – laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/99 – henkilötietolaki 523/99 – laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/00
--	---

b. Hoidon ja kuntoutuksen suunnittelu

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja osaa moniammatillisen työryhmän jäsenenä laatia asiakkaalle/potilaalle tarpeenmukaisen hoito- tai kuntoutussuunnitelman.</p>	<p>Hoito- ja kuntoutussuunnitelman laatiminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • soveltaa monipuolisesti psykiatrisen hoitotyön tietoperustaa asiakkaan/potilaan hoitoa ja kuntoutusta suunniteltaessa • laatii realistisen, asiakkaan/potilaan tilanteeseen soveltuvan hoito- ja kuntoutussuunnitelman • valitsee asianmukaiset auttamismenetelmät • yhdistää ja toteuttaa erilaisia lähestymistapoja määriteltäessä potilaan tarpeenmukaisen ja yksilöllisen hoidon ja kuntoutuksen tarpeita
<p>Tutkinnon suorittaja vastaa osaltaan moniammatillisen työryhmän jäsenenä hoito- ja kuntoutusprosessin suunnittelusta.</p>	<p>Työryhmätaidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee tiedottamiseen liittyvän lainsäädännön ja hyvän tiedottamisen periaatteet ja noudattaa niitä • tiedottaa suullisesti sekä kirjallisesti hoidon ja kuntoutuksen kannalta keskeiset asiat tarvittaville tahoille

	<ul style="list-style-type: none"> • sitoutuu yhteisön yhteisiin hoitoperiaatteisiin ja sopimuksiin • kykenee yhteistyöhön asiakkaan/potilaan, omaisten ja työryhmän kanssa • kunnioittaa ja arvostaa asiakasta/potilasta oman hoitonsa ja kuntoutumisensa asiantuntijana • työskentelee vastuullisesti • arvostaa työtoveriaan • hallitsee luontevan vuorovaikutuksen • kyseenalaistaa rakentavasti toimintoja, antaa ja ottaa vastaan palautetta • toimii rakentavasti ongelmatilanteiden ratkaisuisissa
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää erilaisia hoito- ja kuntoutusketjuja ja toimii niiden kanssa tarpeenmukaisesti yhteistyössä potilaan hoidon ja kuntoutuksen suunnittelussa.</p>	<p>Hoito- ja kuntoutusketjujen käyttäminen ja yhteistyössä toimiminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • valitsee tarpeenmukaiset asiakkaan/potilaan auttamismenetelmät • valitsee yhteistyössä asiakkaan/potilaan, moniammatillisen työryhmän ja muun verkoston kanssa asiakkaalle/potilaalle sopivimmat julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin mielenterveys- ja päihdetyön palvelujärjestelmät sekä sopii niiden välisistä yhteyksistä • tunnistaa palveluketjun rajapinnat ja kykenee osaltaan turvaamaan asiakkaan/potilaan hoidon ja kuntoutuksen palveluketjun eri tasoilla • tukee asiakkaan/potilaan olemassa olevia sosiaalisia taitoja ja elämäntilannetta
<p>Tutkinnon suorittaja käyttää potilasasiakirjajärjestelmää sujuvasti hoidon ja kuntoutuksen suunnittelussa.</p>	<p>Potilasasiakirjajärjestelmän käyttäminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää laaja-alaisesti eri tietolähteitä potilaan hoitoa ja kuntoutusta suunniteltaessa • tuntee potilasasiakirjojen dokumentointiin ja tiedottamiseen liittyvän lainsäädännön ja hyvän tiedottamisen periaatteet ja noudattaa niitä • huolehtii tarkoituksenmukaisesta, asiallisesta ja potilaslähtöisestä kirjaamisesta

<p>Tutkinnon suorittaja ottaa huomioon asiakkaan/potilaan lähtökohdat ja kykenee yhteistyöhön hänen kanssaan.</p>	<p>Voimavaralähtöinen työskentely:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa hoidon ja kuntoutuksen suunnittelussa huomioon asiakkaan/potilaan olemassa olevia tietoja, taitoja ja voimavaroja • motivoi asiakasta/potilasta toimimaan aktiivisesti hoitonsa ja kuntoutuksensa suunnittelussa • ottaa asiakkaan/potilaan ja hänen verkostonsa mukaan suunnittelemaan hoitoa ja kuntoutusta • osaa määritellä kuka/ketkä ovat tuen asemassa asiakkaan/potilaan tilanteessa ja suunnitella sen mukaisia tukitoimia
---	--

c. Hoidon ja kuntoutuksen toteuttaminen

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee eettiset periaatteet hoito- ja kuntoutustyössä ja soveltaa niitä omassa ammatillisessa toiminnassaan.</p>	<p>Eettisten perusteiden tunteminen ja soveltaminen hoito- ja kuntoutustyössä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee ETENE:n (Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta) eettiset suositukset • tuntee hoito- ja kuntoutustyön eettiset periaatteet ja keskustelee niistä työyhteisössä • tunnistaa ja tutkii omia ajatteluaan ja toimintaansa ohjaavia arvoja ja asenteita • kehittää persoonallisen, eettisesti kestävästi työtteen • tunnistaa asiakkaan/potilaan arvo- maailman ja asenteet ja ymmärtää niiden vaikutuksen ammatillisesti ja vuorovaikutuksellisesti
<p>Tutkinnon suorittaja tiedostaa ja ottaa huomioon tunteiden merkityksen vuorovaikutuksellisissa työtilanteissa.</p>	<p>Emotionaalinen osaaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kykenee empaattiseen vuorovaikutukseen • käyttää tunteita tietoisesti työkalutuurin aktiivisessa kehittämisessä • on tietoinen omien tunteidensa ja niiden ilmaisutapojen vaikutuksesta työhön • tunnistaa tunteiden vaikutuksen yksilöllisesti ja yhteisöllisesti ja toimii yhteisön ilmapiiriä edistävästi

<p>Tutkinnon suorittaja kohtaa vastuullisesti ja rehellisesti hoito- ja kuntoutustyön ristiriitoja ja etsii niihin oikeita ammatillisia ratkaisuja.</p>	<p>Moraalinen osaaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii vastuullisesti ja rehellisesti • pystyy perustelemaan valintansa ja toimintansa • on tietoinen toimintansa seurauksista ja vastaa niistä • on tietoinen toimintansa oikeutuksesta ja osaa perustella sen
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee keskeisten hoito- ja kuntoutusmuotojen periaatteet ja erityispiirteet, osaa toteuttaa niitä työssään tai ohjata asiakasta/potilasta hakeutumaan häntä auttavan hoito- tai kuntoutusmuodon piiriin.</p>	<p>Keskeisten hoito- ja kuntoutusmuotojen noudattaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee keskeisiä psykiatrisen hoidon lähestymistapojen ydinalueita • tuntee psykiatristen sairauksien keskeisiä hoitomuotoja ja käytäntöjä ja osaa soveltaa niitä omassa työssään • tuntee ehkäisevän mielenterveystyön periaatteet ja osaa soveltaa niitä omassa työssään • tuntee hoidon ja kuntoutuksen vaiheet ja porrastuksen ja osaa soveltaa niitä omassa työssään • ohjaa asiakkaita/potilaita hakeutumaan kokemuksellisiin vertaistuki- ja oma-apuryhmiin
<p>Tutkinnon suorittaja osaa aktiivisen kuuntelemisen taidon.</p>	<p>Kuuntelemisen taito:</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskittyy kuuntelemaan ”kaikilla aisteilla” • osaa suhtautua empaattisesti – asettua toisen asemaan • tunnistaa omia tunteitaan ja tutkii täydentäviä tunnereaktioitaan • huomioi intuitiiviset reaktionsa • antaa tilaa asiakkaalle/potilaalle • suhtautuu asiakkaaseen/potilaaseen neuvottelevasti, kunnioittavasti • käyttää toistamista, heijastamista ja selventämistä joustavasti • ottaa huomioon kommunikaation häiriöitä • kykenee asiakkaan/potilaan tarinan ja teoreettisen tiedon luontevaan yhteensovittamiseen – ymmärtäminen ja tilanteen tulkinta • priorisoi jatkuvasti hoidon tarvetta
<p>Tutkinnon suorittaja osaa luoda yksilöllisen hoitosuhteen.</p>	<p>Yksilöllisen hoitosuhteen luominen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee joustavasti hoitosuhteen eri

	<p>vaiheet: aloitusvaihe – työskentelyvaihe – lopettamisvaihe</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee joustavasti ammatilliset vuorovaikutustaidot hoitosuhteen luomisessa • soveltaa hoitosuhdetyöskentelyssään suunnitelmallisesti sellaista järjestelmällistä hoito- tai teorianmallia, jonka työyhteisö on valinnut keskeiseksi toimintatavakseen • toimii asiakasta/potilasta kunnioittavalla työotteella • osaa toimia asiakkaan/potilaan edustajana hoidon kokonaisuudessa • osaa kirjata ja tiedottaa hoidon kannalta oleellisia yksilöllisessä hoitosuhteessa tekemiään havaintoja ja niiden perusteella tekemiään johtopäätöksiä • osaa integroida hoitosuhdetyöskentelyn ja muiden hoitomuotojen tavoitteet asiakkaan/potilaan tilanteen mukaisesti • toimii rakentavasti yhteistyössä moniammatillisessa työryhmässä, omaisten ja muiden toimijoiden kanssa • sitoutuu työyhteisön valitsemaan hoidon periaatteisiin ja arvioi niitä yhdessä hoitoyhteisön kanssa
<p>Tutkinnon suorittaja osaa soveltaa yhteisöhoidon periaatteita omassa työssään hoito- tai kuntoutusyhteisössä.</p>	<p>Yhteisöhoidon periaatteiden noudattaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • on avoin hoidollisessa vuorovaikutuksessaan • mahdollistaa osaltaan positiivisten kokemusten ja palautteen käytön hoidon osatekijänä • painottaa yhteisvastuuta ja tasa-arvoa toiminnassa • on motivoitunut kehittämään yhteisöä ja työskentelemään vastarinnan kanssa • vaalii työryhmäkulttuuria ja keskittyy toiminnassaan yhteisön perustehtävään • tunnistaa suurryhmäilmiöitä ja osaa hyödyntää niitä hoidollisesti

<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee ryhmähoidon keskeiset teoreettiset perusteet ja niiden sovellukset.</p>	<p>Ryhmähoidon toteuttaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee ryhmien ohjaamisen/ryhmähoidon teoreettiset perusteet ja ryhmätyön perustaidot • tekee ryhmähoidon käytännön järjestelyt • laatii ryhmälle ryhmähoidon suunnitelman • osaa perustella toimintansa ryhmän ja yksilön auttamisessa • hallitsee ryhmän ohjaajan roolin ryhmän tavoitteiden määrittelyssä, ryhmän toiminnassa ja sen arvioinnissa • tukee osaltaan yksilön selviytymistä tukevien oma-apuryhmien toimintaa
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee keskeiset perhe- ja verkostotyön perusteet, soveltaa niitä hoitotyönsä osana tai ohjaa asiakkaita/potilaita perhe- ja verkostotyön asiantuntijapalveluihin.</p>	<p>Perhe- ja verkostotyön soveltaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon perheen ja verkoston kokonaisvaltaisesti hoitoprosessissa • osaa laatia perhe- ja verkostokartan • arvioi perheen tai verkoston tukimahdollisuuksia ja voimavaroja • osaa tukea, ohjata ja neuvoa perhettä tai verkostoa ja sille tarpeenmukaisten tukiverkoston luomista • osaa tilannekohtaisen tuen määrittämisen – mikä/kuka olisi tueksi asiakkaalle/potilaalle hänen elämäntilanteessaan • ohjaa tarvittaessa asiakkaita/potilaita perhe- ja verkostotyön asiantuntijapalvelujen piiriin
<p>Tutkinnon suorittaja käyttää keskeisiä luovia ja toiminnallisia hoitomenetelmiä.</p>	<p>Luovien ja toiminnallisten menetelmien käyttäminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää luovuuden ja toiminnallisuuden merkityksen osana inhimillisiä voimavaroja ja elämäntilanteen hallintaa • osaa kytkeä luovat ja toiminnalliset menetelmät osaksi yksilöllistä hoitokokonaisuutta • ohjaa ja motivoi asiakkaita/potilaita osallistumaan hoitosuunnitelmaansa sisältyviin luoviin ja toiminnallisiin hoitomenetelmiin • soveltaa omia erityistaitojaan luovissa ja toiminnallisissa menetelmissä hoitoa tukevasti

<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee asiakkaan/potilaan perushoidon.</p>	<p>Perushoito:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee infektiosairauksien varotoimet ja toimii niiden mukaisesti • havainnoi ja arvioi ihon kuntoa • huomioi asiakkaan/potilaan hygienian hoidon ja tukee siinä tarvittaessa • seuraa asiakkaan/potilaan nestetasapainoa, ravitsemusta ja erityistoimintaa osana kokonaishoitoa • ottaa huomioon levon ja liikunnan osana kokonaishoitoa • hallitsee perushoidon toimenpiteet ja osaa tarvittaessa konsultoida muita ammattihenkilöitä • osaa sähköhoidon valmentavan ja toimenpiteen jälkeisen hoidon • tuntee saattohoidon ja kuolevan ihmisen ja hänen läheistensä tukemisen • huolehtii ensiapu- ja perushoitotaitojensa ylläpidosta
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee lääkeshoidon.</p>	<p>Lääkehoito:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee lääkehoitoa koskevan säädösten ja noudattaa sitä • käsittelee ja annostelee lääkkeit oikein • hallitsee lääkehoidon terminologian ja tärkeimmät lääkkeenantotavat • ottaa selvää asiakkaan/potilaan lääkkeiden vaikutuksista ja yhteisvaikutuksista sekä tunnistaa yleisimmät haitta- ja sivuvaikutukset • huolehtii osaltaan lääkehoidon toteutuksesta, seurannasta, arvioinnista ja raportoinnista • osaa neuvoa ja ohjata asiakasta/potilasta ja hänen läheisiään lääkkeiden käytössä ja lääkehoidon toteutukseen liittyvissä kysymyksissä
<p>Tutkinnon suorittaja osaa huolehtia potilas- ja työturvallisuudesta sekä toimii asianmukaisesti kriisitilanteissa.</p>	<p>Turvallisuudesta huolehtiminen ja kriisitilanteiden hallinta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • luo kunnioittavalla asennoitumisellaan ja vuorovaikutuksellaan turvallista ilmapiiriä työ- ja potilas-yhteisössä • tuntee turvallisuutta koskevat normit ja säädökset ja noudattaa niitä

	<p>laadukkaiden hoitokäytänteiden mukaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa turvallisuusuhkia ja on tietoinen uhkatilanteita koskevista menettelytavoista • hallitsee väkivaltatilanteet: ennakointi ja ehkäisevät toimet, toiminta uhkatilanteissa, väkivaltatilanteiden jälkitoimet • osaa käyttää tarvittaessa fyysistä rajoittamista ja pakkoa hoidollisena toimenpiteenä • tunnistaa kriisitilanteet, tietää kriisin vaiheet ja asianmukaiset jälkipuintimenettelyt
<p>Tutkinnon suorittaja osaa huolehtia omasta työssä jaksamisestaan.</p>	<p>Työssä jaksamisesta huolehtiminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehtyy aktiivisesti työhön ja alan kehitykseen • osallistuu säännöllisesti työn-ohjaukseen ja koulutukseen • tunnistaa työn ja oman toimintansa mahdollisuudet ja rajat • on motivoitunut itsensä ja omien toimintatapojensa kehittämiseen • vaalii osaltaan työyhteisön positiivista ilmapiiriä • suhtautuu joustavasti palautteeseen ja vertaisarviointiin • haluaa kehittää työtään jatkuvasti

d. Hoidon, kuntoutuksen ja työyhteisön arvioiminen ja kehittäminen

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida mielenterveyden hoitoa ja hoitoprosessin suunnittelua, toteutumista, tuloksia ja laatua.</p>	<p>Hoitoprosessin arvioiminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee hoitoprosessin ja osaa arvioida prosessia sekä tuloksia • tuntee hyvän hoidon kriteerit ja suhteuttaa arviointinsa niihin sekä hoidon vaihtuviin tilanteisiin • käyttää arvioinnissaan kaikkea sitä tietoa, mikä on käytettävissä arvioitaessa hoidon luotettavuutta ja hoitoprosessin aikana tehtyjä päätöksiä ja niiden perusteita

<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida kuntoutujan lähtökohdista voimavara-keskeistä työskentelyä ja sen tuloksia ja pystyy toimimaan asiantuntijana kuntoutuksen moniammatillisessa yhteistyöverkostossa.</p>	<p>Kuntoutumisen arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee kuntoutusjärjestelmän ja sen tarjoamat palvelut • osaa arvioida kuntoutuksen yksilöllistä sopivuutta kuntoutujalle • kykenee tasavertaiseen yhteistyöhön moniammatillisessa työryhmässä • arvioi kuntoutumisen etenemistä jatkuvassa avoimessa yhteistyössä kuntoutujan ja hänen verkostonsa kanssa
<p>Tutkinnon suorittaja kykenee arvioimaan ja kehittämään asiakkaan/potilaan selviytymistä tukevaa yhteistyötä omaisten, muun tukiverkoston ja yhteistyötahojen kanssa ja muuttamaan tarvittaessa toimintaansa.</p>	<p>Yhteistyön arvioiminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi säännöllisesti yhteistyön sisältöä ja rakenteita omaisten, muun tukiverkoston ja yhteistyötahojen kanssa • pohtii yhteistyön tuloksia ja sen kehittämiskeinoja
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää terveydenhuollon tietojärjestelmiä sekä arvioida kriittisesti tiedon keruuta ja dokumentointia.</p>	<p>Arvioinnin ja kehittämisen välineiden käyttäminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää sujuvasti terveydenhuollon tietotekniikkaa • osaa dokumentoida hoito- ja kuntoutusprosessin kannalta oleellisia tietoja
<p>Tutkinnon suorittaja tukeutuu työssään näyttöön perustuvan mielenterveytyön perusteisiin.</p>	<p>Näyttöön perustuva mielenterveytyö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hakee asiakkaan/potilaan yksilölliseen hoitotilanteeseen sopivinta toimintatapaa pohjautuen tietoon, joka on ilmeistä, varmaa ja oikeaa (=näyttö) • etsii tukea päätöksenteolle käytännöllisen tiedon lisäksi tutkimustiedosta • kehittää hoidon laatua arvioimalla olemassa olevia toimintatapoja yhdistämällä teoriaa, tutkimusta ja käytännön tietoa
<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ja ratkaisujaan, tunnistaa voimavaransa ja kehittämistarpeensa.</p>	<p>Oman toiminnan arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osallistuu säännöllisesti kehittämisseskusteluihin • toimii sisäisen yrittäjyyden mukaisesti työssään • pystyy rehelliseen ja realistiseen itsearviointiin

	<ul style="list-style-type: none"> • kehittää ammatillista osaamistaan työnohjauksella ja koulutuksella
<p>Tutkinnon osan suorittanut osaa arvioida työyhteisönsä voimavaroja ja kehittämistarpeita ja pystyy avoimeen ja työyhteisöä kehittävään vuorovaikutukseen ja kehittämistyöhön.</p>	<p>Työyhteisön arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa vertaisarviointia • käyttää työyhteisön toimivuutta palvelevia järjestelmiä ja menetelmiä (mm. yhteistoimintamenetelmät, työterveyshuolto ja täydennyskoulutus) • sitoutuu työyhteisön kehittämistyöhön ja vastaa osaltaan siitä

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Psykiatrisen auttamistyön perusprosessi -tutkinnon osan näyttö arvioidaan psykiatrista hoitoa tai kuntoutusta toteuttavassa työympäristössä aidoissa työtilanteissa. Tutkinnon osan näyttö muodostuu kolmesta mahdollisimman erilaisesta hoidon tai kuntoutuksen tarpeen arvioimisen ja asianmukaisiin palveluihin ohjaamisen tilanteista, hoidon tai kuntoutuksen suunnittelutilanteesta, hoito- tai kuntoutusprosessin toteuttamisesta ja niiden arvioinnista.

Arviointi kohdistetaan ammattitaitovaatimusten mukaiseen asiakas- tai potilastyöhön, työsuorituksiin ja moniammatillisen työryhmän jäsenenä toimimiseen. Arviointiaineistona käytetään käytännön toiminnan lisäksi tarpeen mukaan erilaisia tuotoksia. Arvioinnin tukena käytetään asiakas- ja potilas-palautteita, moniammatillisen työryhmän palautteita sekä itsearviointia.

Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.

Arviointi tulee toteuttaa kolmikantaisesti. Arvioinnin suorittajan tulee olla henkilö, jolla on ammattitaitovaatimuksiin nähden riittävä ammattitaito ja työkokemus, ensisijaisesti psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittanut ammattityöntekijä. Arvioijana tulee olla psykiatriseen hoitoon perehtynyt opetuksen edustaja. Arvioinnista vastaavan oppilaitoksen edustajan tulee olla näyttötutkintomestari.

2 § AKUUTTI- JA KRIISIHOITO

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee akuutti- ja kriisihoidon perusteet ja soveltaa niitä työssään.</p>	<p>Akuutti- ja kriisityön perusteiden soveltaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee trauma- ja kriisihoidon teoreettiset perusteet akuutti- ja kriisityön perustana

	<ul style="list-style-type: none"> - kriisiteoriat - psyykkisen kriisin kulku - kehitys- ja kypsymiskriisit - tilannekriisit - kehitystä eteenpäin vievät kriisit - lamauttavat kriisit - katastrofipsykologian perusteet • tuntee erilaisten kriisien etenemisprosessit • osaa toimia yhteisölähtöisesti ja moniammatillisesti kriisitilanteissa
Tutkinnon suorittaja osaa kohdata ja auttaa kriisissä olevaa ihmistä ja hänen läheisiään.	<p>Kriisissä olevan ihmisen kohtaaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kohdata kriisissä olevan ihmisen ja hänen läheisensä sekä toimia komplisoituneen psyykkisen kriisin eri vaiheissa • osaa psyykkisen ensiavun perusmenetelmät: kuunteleminen, huolenpito, rauhallisuus, läsnäolo • osaa arvioida eri-ikäisten ihmisten avun ja jatkohoidon tarvetta • osaa suunnitella ja toteuttaa kriisissä olevan ihmisen hoidon ja/tai ohjata hänet asianmukaisesti palveluihin
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida jälkipuinti- ja jälkipurkuistuntojen tarvetta ja ohjata asiantuntijapalveluihin.	<p>Järkyttävien tilanteiden käsittely:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee jälkipuinti (debriefing) -menetelmän historian ja periaatteet • tuntee jälkipurku (defusing) -menetelmän historian ja periaatteet • osaa arvioida jälkipuinnin/jälkipurun tarpeen • osaa ohjata jälkipuinnin/jälkipurun asiantuntijapalveluihin • osaa huomioida eri-ikäisten ihmisten erilaiset tarpeet järkyttävien tilanteiden käsittelyssä
Tutkinnon suorittaja osaa tukea ja auttaa ihmisiä äkillisen kuoleman kohtaamisessa ja surutyössä.	<p>Äkillisen kuoleman ja surun kohtaamisessa tukeminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää, ymmärtää ja osaa tukea omaisia ja läheisiä äkillisen kuoleman kohtaamisessa • osaa kohdata ja tukea surevaa ihmistä yksilöllisesti ja ammatillisesti • osaa kertoa kuolemaan liittyviä viestejä ammatillisesti • pystyy ottamaan huomioon eri-

	<p>ikäisten ihmisten erilaiset tarpeet äkillisen kuoleman ja surun kohtaamisessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tunnistaa ja eritellä tilanteeseen liittyviä omia tunteitaan
<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida realistisesti omat voimavaransa ja tunnistaa oman rajallisuutensa työskennellessään akuutti- ja kriisityössä.</p>	<p>Auttajana toimiminen akuutti- ja kriisityössä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tietoinen omista arvoistaan, voimavaroistaan ja lähtökohdistaan • käyttää omaa persoonaansa ammatillisesti vuorovaikutustilanteissa • tiedostaa oman jaksamisensa rajat • tunnistaa työnsä traumatisoivat osat alueet ja edistää osaltaan niiden purkumahdollisuuksia työyhteisössä • tunnistaa myötätuntopuutuksen itsessään ja työtovereissaan • löytää ja pystyy hyödyntämään itseään suojaavia tekijöitä • huolehtii ammattitaitonsa ylläpidosta ja kehittämisestä • osaa toimia asiantuntijana moniammatillisissa verkostoissa
<p>Tutkinnon suorittaja ymmärtää työohjauksen merkityksen akuutti- ja kriisihoidossa ja oman jaksamisensa edistäjänä.</p>	<p>Työnohjaus akuutti- ja kriisihoidossa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää työnohjauksen olennaisena osana akuutti- ja kriisihoidon • näkee työnohjauksen yhteyden hoidon laatuun ja omaan jaksamiseen • tietää työnohjauksen erilaiset funktiot • osaa hakea työnohjausta ja tietää prosessin ammatillisen kasvun luonteen, säännöllisyyden ja pitkäjänteisyyden • vastaa omalta osaltaan työnohjausprosessin onnistumisesta • ymmärtää työnohjauksen suhteen koulutukseen, työryhmätyöskentelyyn, konsultaatioon ja ammatilliseen kokemukseen

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan näyttö arvioidaan akuutti- ja kriisihoidon aidoissa työtilanteissa. Tutkinnon osan näyttö muodostuu akuutti- tai kriisitilanteen hoitamisesta ja sen arvioimisesta.

Arviointi kohdistetaan ammattitaitovaatimusten mukaiseen asiakas- tai potilastyöhön, moniammatillisen työryhmän jäsenenä toimimiseen ja itsearviointiin. Arviointiaineistona käytetään käytännön toiminnan lisäksi tarpeen mukaan erilaisia tuotoksia. Arvioinnin tukena käytetään asiakas- ja potilaspalautteita, moniammatillisen työryhmän palautteita sekä itsearviointia.

Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon osan suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.

Arviointi tulee toteuttaa kolmikantaisesti. Arvioinnin suorittajan tulee olla henkilö, jolla on ammattitaitovaatimuksiin nähden riittävä ammattitaito ja työkokemus, ensisijaisesti psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittanut ammattityöntekijä. Arvioijana tulee olla psykiatriseen hoitoon perehtynyt opetuksen edustaja. Arvioinnista vastaavan oppilaitoksen edustajan tulee olla näyttötutkintomestari.

3 § PÄIHDETYÖ

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee työnsä kannalta päihdetyötä säätelevien lakien ja muun normiston keskeisen sisällön.</p>	<p>Päihdetyötä koskevien säädösten tunteminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee seuraavien lakien ja säädösten keskeisen sisällön päihdetyön näkökulmasta: <ul style="list-style-type: none"> – päihdehuoltolaki 41/1986 – päihdehuoltoasetus 653/1986 – mielenterveyslaki 1116/1990 – lastensuojelulaki 683/1983 – tartuntatautilaki 583/1986 – raittiustyölaki 826/1982 – sosiaalihuoltolaki 710/1982 – laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999 – laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000 • tuntee lakien ja asetusten muutokset
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee kansallisten ja kansainvälisten päihdetyön ohjelmien keskeiset sisällöt.</p>	<p>Päihdetyön ohjelmien tunteminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee seuraavien ohjelmien keskeisen sisällön: <ul style="list-style-type: none"> – Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelma (STM) – Kansallinen alkoholiohjelma (STM) – Kansallinen huumestrategia (STM) – Euroopan alkoholiohjelma (WHO) – EU:n huumeainestrategia (EU)

	– Kunnan päihdeohjelma
Tutkinnon suorittaja tuntee päihdehuollon palvelujen tasot ja tavoitteet.	<p>Päihdetyön palvelujärjestelmän tunteminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee terveyttä edistävän ja ennalta ehkäisevän päihdetyön • tuntee varhaisvaiheen päihdetyön • tuntee korjaavan päihdetyön – päihdehoito, päihdekuntoutus • tuntee avomuotoisten palvelujen tavoitteet, tehtävät ja toimintaperiaatteet • tuntee välimuotoisten palvelujen tavoitteet, tehtävät ja toimintaperiaatteet • tuntee laitospalvelujen tavoitteet, tehtävät ja toimintaperiaatteet • tuntee vapaaehtois- ja järjestötyön osana päihdehuoltoa • tuntee yhteistyön ja konsultoinnin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien välillä
Tutkinnon suorittaja tuntee päihdyttävät ja riippuvuutta aiheuttavat aineet ja niiden vaikutukset.	<p>Päihteiden ja huumeiden tunnistaminen ja ainetietous:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa alkoholituotteet ja alkoholin vaikutukset terveydelle • tunnistaa lääkeaineiden päihdekäytön ja tietää lääkekohtaisen vaikutuksen terveyteen • tunnistaa yleisimmin käytettävät huumeet ja tietää niiden vaikutuksen terveyteen • tunnistaa muiden päihdyttävien aineiden (mm. teknisten liuottimien ja kaasujen) käytön ja niiden vaikutukset terveyteen • tunnistaa monipäihdekäytön yhteisvaikutukset • tunnistaa tupakan vaikutukset terveyteen
Tutkinnon suorittaja tuntee päihdekäytön sosiaaliset, fyysiset ja psyykkiset vaikutukset ja niiden merkitykset sekä yksilön että hänen läheistensä kannalta.	<p>Päihdekäytön vaikutusten tuntemus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa päihdekäytön sosiaaliset ja yhteisölliset vaikutukset • tunnistaa päihdekäytön fyysiset vaikutukset • tunnistaa päihdekäytön psyykkiset vaikutukset

	<ul style="list-style-type: none"> • tuntee hepatiitin ja HIV:n oireet, tartuntamekanismin ja suojautumisen • hallitsee tartuntatautien hoidon keskeiset menetelmät
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee päihderiippuvuuden fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset ilmenemismuodot, niiden kehittymisen ja hoitomenetelmien pääpiirteet.</p>	<p>Päihderiippuvuuden ilmenemismuotojen tuntemus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa riippuvuuden prosessin moniulotteisuuden • tuntee fysiologisen riippuvuuden hoitomenetelmien pääpiirteet • tunnistaa psyykkisen riippuvuuden ilmenemismuotoja ja sen hoidon menetelmien pääpiirteet • tunnistaa sosiaalisen riippuvuuden ilmenemismuotoja ja sen hoitomenetelmien pääpiirteet • tutkii ja arvioi päihderiippuvuuden vaikutuksia perhe- ja yhteisö-dynamiikkaan
<p>Tutkinnon suorittaja soveltaa päihdetyön keskeisimpiä hoitoa ja kuntoutusta tukevia lähestymistapoja ja niiden käytännön toimintamalleja ja tietää niihin erikoistuneet toteuttajatahot.</p>	<p>Hoidollisten lähestymistapojen perusteiden soveltaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • soveltaa työssään kognitiivisen, ratkaisukeskeisen ja sosiaalikonstruktivistisen lähestymistavan pääpiirteitä • tuntee Minnesota-mallin perusteet ja siihen erikoistuneet toteuttajatahot • tuntee kristillisen päihdetyön perusteet ja sitä toteuttavat tahot
<p>Tutkinnon suorittajan tulee kyetä tasa-arvoa kunnioittavaan vuorovaikutukseen päihdetyössä.</p>	<p>Tasa-arvoa kunnioittava asennoituminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa kunnioittavaa, asiallista ja tasapuolista suhtautumista sukupuoleen, ikään, elämäntilanteeseen, rotuun, kansallisuuteen, siviilisäätyyn, seksuaaliseen suuntautuneisuuteen, poliittiseen näkemykseen, mielen-terveyteen, vammaisuuteen tai mihinkään muuhun persoonalliseen ominaisuuteen katsomatta • tiedostaa päihteisiin liittyviä omia asenteitaan ja valintojaan • pystyy julkisesti ja ammatillisesti kestävään päätöksentekoon ja perusteluihin päihdetyössä

<p>Tutkinnon suorittaja tuntee vuorovaikutuksen merkityksen päihdetyössä.</p>	<p>Vuorovaikutustaidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee vuorovaikutuksen keskeiset vaiheet ja vuorovaikutusprosessiin vaikuttavia ammatillisia menetelmiä • ymmärtää vuorovaikutussuhteen muodostumisen ja osaa kuvata sitä • osaa arvioida ja kehittää omia vuorovaikutustaitojaan
<p>Tutkinnon suorittaja tunnistaa työohjauksen tarpeen päihdetyössä ja huomioi oman työssä jaksamisen.</p>	<p>Työnohjaus ja oma jaksaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää työnohjauksen merkityksen ammatillisessa kasvussa • tuntee työnohjausprosessin vaiheet • motivoituu ammatillisen itsetuntemuksensa kehittämiseen työnohjauksessa • tunnistaa realistisesti omat rajansa ja voimavaransa päihdetyössä • vaalii psyykkistä, fyysistä ja henkistä työkuuntoaan ja jaksamistaan

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tämän tutkinnon osan korvaavana näyttönä hyväksytään suoritettu päihdetyön ammattitutkinto. Tutkinnon osan näyttö arvioidaan päihdetyötä toteuttavissa työryhmissä tai yksiköissä tai sellaisissa psykiatrisen hoidon työryhmissä tai yksiköissä, joissa päihdetyö on osa hoitoa. Tutkinnon osan näyttö muodostuu päihdeongelmasta kärsivän asiakkaan/potilaan hoito- tai kuntoutussuunnitelman laatimisesta.

Arviointi kohdistetaan ammattitaitovaatimusten mukaiseen asiakastyöhön ja moniammatillisen työryhmän jäsenenä toimimiseen. Arviointiaineistona käytetään käytännön toiminnan lisäksi tarpeen mukaan erilaisia tuotoksia. Arvioinnin tukena käytetään asiakas- tai potilaspalautteita, moniammatillisen työryhmän palautteita sekä itsearviointia.

Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon osan suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.

Arviointi tulee toteuttaa kolmikantaisesti. Arvioijalta edellytetään ammattitaitovaatimukseen nähden riittävää ammattitaitoa ja työkokemusta, ensisijaisesti psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon tai päihdetyön ammattitutkinnon suorittamista. Arvioijana tulee olla psykiatriseen hoitoon perehtynyt opetuksen edustaja. Arvioinnista vastaavan oppilaitoksen edustajan tulee olla näyttötutkintomestari.

B. VALINNAISET TUTKINNON OSAT

4 § OIKEUSPSYKIATRINEN HOITOTYÖ

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja tunnistaa oman toimintansa arvoperustan työskennellessään oikeuspsykiatristen potilaiden kanssa.	Oman toiminnan arvojen tunnistaminen: <ul style="list-style-type: none">• tutkii ja tunnistaa omia arvojaan työnsä perustana• pohtii arvojensa vaikutusta toimintaansa ja ratkaisuihinsa• pohtii oman oikeuskäsityksensä vaikutusta hoitoon, johon liittyy rikos
Tutkinnon suorittaja tunnistaa oman toimintansa perustana olevan ihmiskäsityksen oikeuspsykiatristen potilaiden hoidossa.	Ihmiskäsityksen tunnistaminen: <ul style="list-style-type: none">• tunnistaa erilaisten ihmiskäsitysten vaikutuksen oikeuspsykiatrisen hoidon perustana• arvostaa ja kunnioittaa potilaan ihmisarvoa, integriteettiä ja itsemääräämisoikeuksia• ottaa potilaan mukaan hoidon suunnitteluun ja arviointiin• varmistaa potilaan omaa hoitoaan koskevan tiedon saamisen
Tutkinnon suorittaja hallitsee empatiataidot ja kehittää niitä jatkuvasti oikeuspsykiatristen potilaiden hoidossa.	Empatiataidot: <ul style="list-style-type: none">• eläytyy oikeuspsykiatrisen potilaan tilanteeseen sekä rationaalisen ajattelun että tunteen tasolla• tunnistaa ja erittelee hoitotilanteeseen liittyviä tunteita• omaa valmiuden tutkia omaa empatiakykyään ja kehittyä empatiataidoissaan• käyttää omaa persoonaansa ammatillisissa vuorovaikutustilanteissa
Tutkinnon suorittaja tuntee oikeuspsykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen erityispiirteet ja sisällön ja osaa soveltaa tietoaan käytäntöön.	Oikeuspsykiatrisen hoidon erityispiirteiden tunteminen ja soveltaminen: <ul style="list-style-type: none">• oikeuspsykiatrisen potilaan yksilöllinen tunteminen: moniongelmaisuudesta oireiden kapea-alaisuuteen• pitkät hoitoajat• tahdosta riippumaton hoito• oikeudelliseen asemaan liittyvät ongelmat, hoidollisuuden, turvallisuuden ja oikeuden käytön tasapainon löytäminen ja tarpeenmukainen arviointi

	<ul style="list-style-type: none"> • suljetun yhteisön kulttuurin ymmärtäminen • nuoren kehityksen erityispiirteiden tunteminen • potilaiden sosiaalisten suhteiden vaikeudet • hoitoon liittyvän päätöksentekoprosessin tunteminen: oikeuden päätös mielentilatutkimuksesta, TEO:n käsittely, oikeuden päätös hoitoon määräämisestä, tarkkailulausunnot puolivuositain, läänioikeuden päätös • mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätettyjen potilaiden hyvän hoidon ja kuntoutuksen prosessi • vaarallisen ja/tai vaikeahoitoisen potilaan hyvän hoidon ja kuntoutuksen prosessi
<p>Tutkinnon suorittajalla on valmiudet oikeuspsykiatrisessa hoidossa ja kuntoutuksessa käytettävien hoitomuotojen toteuttamiseen.</p>	<p>Erityispiirteiden huomioiminen hoidon toteutumisessa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää hoidollisuuden, turvallisuuden ja oikeuden käytön muodostaman tasapainon vaikutuksen kokonaihoitoprosessiin • huomioi oikeuspsykiatrisen hoidon erityispiirteet lääkehoidon toteutuksessa, hoitosuhdetyöskentelyssä, yhteisöhoidossa sekä ryhmä-, luovuus- ja toimintaterapioissa • huomioi perheen tai verkoston tuen mahdollisuudet hoidossa ja kuntoutuksessa • ymmärtää potilaan oireiden kapealaisuuden merkityksen • huomioi oikeuspsykiatrisen hoidon erityispiirteet potilaiden harjoittelujaksojen, lomien ja koeaikojen järjestelyissä
<p>Tutkinnon suorittaja ymmärtää hoitosuhteen merkityksen oikeuspsykiatrisen potilaan kokonaihoitossa ja kuntoutuksessa sekä osaa integroida hoitosuhdetyöskentelyn muuhun hoitoon.</p>	<p>Hoitosuhde kokonaihoitossa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää, mitä on ammatillinen hoitosuhde sekä ymmärtää sen poikkeavuuden ja erot muihin ihmissuhteisiin • tiedostaa hoitosuhteessa auttavat tekijät

	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa hoitosuhteen prosessina: aloitusvaihe – työskentelyvaihe – lopettamisvaihe • osaa kirjata ja tiedottaa oikeuspsykiatrisen hoidon kannalta oleellisia havaintoja ja niiden perusteella tekemiään johtopäätöksiä • osaa käyttää hoitosuhdetyöskentelyn perusmenetelmiä tilanteenmukaisesti työnohjauksen tukemana • huolehtii hoitosuhteen jatkuvuudesta • soveltaa suunnitelmallisesti kognitiiviseen, psykodynaamiseen ja/tai ratkaisukeskeiseen teoria- ja hoitomalliin perustuvaa toimintaa työskentelyssään • ymmärtää ja soveltaa työskentelyssään persoonallisuushäiriöisen potilaan, psykoottisen potilaan tai nuoren hoitosuhteen erityispiirteitä • osaa integroida lääkehoidon ja hoitosuhdetyöskentelyn tarpeenmukaisesti • osaa yhdistellä hoitosuhdetyöskentelyn ja yhteisöhoidon sekä muiden vuorovaikutteisten hoitomuotojen tavoitteita ja toimintaa potilaan hoitoa ja kuntoutusta edistävästi • toimii tiiviissä yhteistyössä potilasta hoitavan muun työryhmän kanssa • osaa perustella vastentahtoiseen hoitoon liittyvät rajoittavat toimenpiteet
<p>Tutkinnon suorittaja ymmärtää työnohjauksen merkityksen hoidon laadun ja oman jaksamisensa edistäjänä.</p>	<p>Työnohjaus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää työnohjauksen olennaisena osana hoitosuhdetyöskentelyä ja muuta hoitoa ja kuntoutusta • näkee työnohjauksen yhteyden hoidon laatuun ja omaan jaksamiseensa • tietää työnohjauksen erilaiset funktiot • on hakeutunut työnohjaukseen ja tietää prosessin ammatillisen kasvun luonteen, säännöllisyyden ja pitkäjänteisyyden • vastaa omalta osaltaan työnohjaus-sopimuksessa sovitusta asioista

	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää työohjauksen suhteen koulutukseen, työryhmätyöskentelyyn, konsultaatioon ja ammatilliseen kokemukseen
<p>Tutkinnon suorittaja ymmärtää yhteishoidon merkityksen ja hänellä on valmiudet yhteishoidon periaatteiden soveltamiseen oikeuspsykiatrisen potilaan hoidossa ja kuntoutuksessa.</p>	<p>Yhteishoidon periaatteiden soveltaminen oikeuspsykiatrisessa hoidossa ja kuntoutuksessa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • työskentelee avoimessa ja sallivassa ilmapiirissä yhdessä potilaiden ja henkilöstön kanssa ja ymmärtää hoitoyhteisön jäsenten vastuut ja velvollisuudet • soveltaa tasa-arvoisuuden periaatteita suljetussa yhteisössä • ymmärtää yhteisön suurryhmätilanteet hoidon välineenä • osallistuu aktiivisesti yhteiseen suunnitteluun, päätöksentekoon ja arviointiin yhteisössä • oivaltaa henkilöstön sekä potilaiden toiminnan merkityksen yhteiskulttuurin rakentumisessa • tukee, ohjaa ja neuvoo potilaita itsenäiseen selviytymiseen arjessa
<p>Tutkinnon suorittaja osaa huomioida perhe- ja verkostotyön erityispiirteet oikeuspsykiatrisessa hoidossa ja kuntoutuksessa.</p>	<p>Perhe- ja verkostotyön erityispiirteiden huomiointi oikeuspsykiatrisessa hoidossa ja kuntoutuksessa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia hoitoa ja kuntoutusta tukevan verkostokartan • selvittää yhteistyön mahdollisuudet verkostoon kuuluvien kanssa • ymmärtää perheen ja lähiverkoston tukemisen ja ohjaamisen erityispiirteet • tukee potilaan sosiaalisten suhteiden ylläpitämistä ja kehittämistä sekä niissä tarvittavien taitojen harjaantumista • ohjaa potilasta löytämään mahdollisimman itsenäisen selviytymisen tukiverkostoja • vaikuttaa positiivisesti potilaan sosiaaliseen verkostoon kuuluvien asenteisiin ja ennakkoluuloihin
<p>Tutkinnon suorittajalla on valmiudet moniammatilliseen työskentelyyn.</p>	<p>Moniammatillinen työskentely:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää moniammatillisen yhteis-

	<p>työn (etuineen ja vaikeuksineen) merkityksen oikeuspsykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen laadun takeena</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää ryhädynamiikan vaikutuksen työryhmätyöhön • kehittää jatkuvasti omaa ammattitaitoaan ja toimii ammattialansa asiantuntijana moniammatillisessa työryhmässä • kehittää valmiuksiaan toimia moniammatillisessa työryhmässä • kuuntelee muita työryhmän jäseniä • arvioi asioita rakentavasti ja kriittisesti • sitoutuu työryhmän päätöksiin • osaa ratkaista työn ristiriitatilanteita työyhteisössä sovitulla tavalla
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia väkivallan uhkatilanteissa.</p>	<p>Väkivaltatilanteiden hallinta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee potilaat hyvin ja ymmärtää vuorovaikutuksen merkityksen väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisijänä • huomioi väkivaltaa ehkäisevät tila- ja ympäristöjärjestelyt • hallitsee asianmukaiset hälytys- ja muut turvajärjestelmät • huolehtii osaltaan osaston sääntöjen laatimisesta, tiedottamisesta ja noudattamisesta sekä arvioi sääntöjä ja niiden perusteita rakentavasti • toimii väkivaltaa hillitsevien työtapojen mukaisesti • suhtautuu vakavasti potilaan uhkailuun ja selvittää turvarajat • tiedottaa työryhmässä uhkaavasta käyttäytymisestä • tuntee toimintatavat eristämistilanteissa • ohjaa potilasta aggression luvallisille ilmaisutavoille • hallitsee väkivaltatilanteiden jälkitimet: väkivaltaisen potilaan hyvä jälkihoito, muun potilasyhteisön huomiointi • huolehtii työntekijään kohdistuneen väkivallan asianmukaisista jälkitoimista

	<ul style="list-style-type: none"> • huolehtii väkivaltatilanteiden asianmukaisesta kirjaamisesta • edistää työsuojelunäkökohtia työssä • edistää väkivallan hallintakeinojaan perehdytyksen, koulutuksen ja työnohjauksen avulla • hallitsee vammojen ensiavun
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee päihde- ja huumeriippuvuuden sekä niistä aiheutuvien tarttuvien tautien yleisimmät hoitomenetelmät ja osaa soveltaa niitä työssään.</p>	<p>Päihde- ja huumeriippuvuuden sekä tarttuvien tautien hoitomenetelmien soveltaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa päihdeiden ja huumeiden käytön ja niiden vaikutukset • tunnistaa päihdeiden ja huumeiden vieroitusoireet ja tietää niiden keskeiset hoitomenetelmät • tuntee päihde- ja huumeriippuvuuden hoitojärjestelmät • osaa ohjata ja neuvoa päihdeiden ja huumeiden käyttäjiä vieroitukseen ja hoitoon • tukee potilaita vertaisryhmätoimintaan (mm. AA- ja NA -ryhmät) • tuntee hepatiitin ja HIV:n oireet, tartuntamekanismin ja suojautumisen • hallitsee tartuntatautien hoidon keskeiset menetelmät

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan näyttö arvioidaan oikeuspsykiatrisen hoidon yksikössä. Tutkinnon osan näyttö muodostuu oikeuspsykiatrisen potilaan hoidon eri vaiheiden työprosessista.

Arviointi kohdistetaan ammattitaitovaatimusten mukaiseen asiakas- tai potilastyöhön, työsuorituksiin ja moniammatillisen työryhmän jäsenenä toimimiseen. Arviointiaineistona käytetään käytännön toiminnan lisäksi tarpeen mukaan erilaisia tuotoksia. Arvioinnin tukena käytetään potilaspalautteita, moniammatillisen työryhmän palautteita sekä itsearviointia.

Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon osan suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.

Arviointi tulee toteuttaa kolmikantaisesti. Arvioijan tulee olla ammattitaitovaatimukseen nähden riittävän ammattitaitoinen ja kokenut, ensisijaisesti psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittanut ammattityöntekijä. Arvioijan tulee olla psykiatriseen hoitoon perehtynyt opetuksen edustaja. Arvioinnista vastaavan oppilaitoksen edustajan tulee olla näyttötutkintomestari.

5 § PSYKIATRINEN KUNTOUTUS

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee kuntoutuksen tietoperustan ja erilaiset lähestymistavat kuntoutuksen toteutukseen sekä osaa soveltaa niitä omassa työskentelyssään.</p>	<p>Kuntoutustyön perusteiden soveltaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee kuntoutuksen, kuntoutumisvalmiuden ja kuntoutumisen käsitteinä ja ohjaamassa toimintaa • tietää kognitiivisen ajattelun osuuden kuntoutustyötä ohjaamassa • soveltaa voimavara-ajattelua kuntoutustyössä • soveltaa psykoedukaatiota (koulutuksellisuus) kuntoutustyössä • tuntee kuntoutustyön toiminta-alueet ja niiden keskeiset tehtävät: lääkinnällinen, sosiaalinen, ammatillinen ja kasvatuksellinen kuntoutus
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee kuntoutuspalveluluokituksen, kuntoutuksen toteuttamisen eri toimijat ja palvelujen tuottajat (julkinen, yksityinen ja kolmas sektori) sekä niiden työnjaon ja merkityksen palvelutuotannossa.</p>	<p>Kuntoutusjärjestelmän tunteminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee valtakunnallisen, alueellisen ja paikallisen julkisen ja yksityisen kuntoutustyön erilaiset toimintamahdollisuudet ja yhteistyövelvoitteet • tuntee yhden yksityisen tai kolmannen sektorin palvelujen tuottajan toimintaperiaatteet, toiminnan organisoinnin, palveluihin pääsyn ja rahoituksen • tuntee kuntoutujan sosiaaliset tukimuodot ja ohjaa kuntoutujan niiden piiriin • ohjaa kuntoutujan tarvitsemiensa muiden palveluiden piiriin • seuraa kuntoutusalan kehitystä ja muutoksia aktiivisesti ja soveltaa uusinta tietoa työssään • tuntee keskeisen kuntoutusta ohjaavan lainsäädännön <ul style="list-style-type: none"> – laki kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä 604/91
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee kuntoutuksen toteuttamisen erityispiirteet ja osaa soveltaa niitä tarpeenmukaisesti.</p>	<p>Kuntoutuksen toteutusmuodot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • soveltaa psykiatrisen kuntoutuksen prosessimallia: kuntoutuksen tarve – tavoite – menetelmät – arviointi • tuntee lääkinnällisen, sosiaalisen, ammatillisen ja kasvatuksellisen kuntoutuksen keskeiset toimintamuodot ja soveltaa osaltaan toimin-

	<p>taansa niiden tavoitteiden saavuttamiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee porrasteisen kuntoutuksen toteuttamisperiaatteet ja muodot • tuntee varhaiskuntoutuksen periaatteet ja menetelmät • tuntee yhteisöllistä kuntoutusta toteuttavien kuntoutusyhteisöjen erityispiirteet: kuntoutuskodit, palvelukodit, kuntoutusosastot ym. • tuntee yksilöllisen kuntoutuksen yhteisössä • tuntee kotikuntoutuksen periaatteet • tuntee avokuntoutuksen ja omassa kodissa asuvan kuntoutujan tukimuodot
<p>Tutkinnon suorittaja osaa tunnistaa kuntoutujan kuntoutumisvalmiuden, tuntee kuntoutuksen prosessin eri vaiheet ja niissä vaadittavat toimenpiteet ja osaa työssään suunnitella, toteuttaa ja arvioida yhdessä kuntoutujan ja verkoston kanssa kuntoutusprosessin etenemistä.</p>	<p>Kuntoutuksen vaiheiden mukainen toiminta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia kuntoutuksen eri vaiheissa seuraavasti: <ul style="list-style-type: none"> – valmisteluvaihe: kokonaisvaltainen tilanearviointi yhteistyössä kuntoutujan ja lähettävän yksikön kanssa: tiedonkeruu, tutustumiskäynnit, alustava kuntoutussuunnitelma – kuntoutusjakso: tavoitteellisen ja yksilöllisen kuntoutussuunnitelman laatiminen, toteutus, arviointi sekä muuttaminen yhdessä kuntoutujan ja verkoston kanssa – työskentelymuodot: tuki, opetus, ohjaus – siirtymävaihe: kuntoutujan etenemisen arviointi ja tarpeenmukaisen jatkopaikan aktiivinen etsintä ja siirtymisen toteutus – riittävän tukiverkoston luominen, siihen sulauttaminen, tuen asteittain väheneminen ja toteuttaminen vielä siirtymisen jälkeen – tuntee moniammatillisen työntekijäverkoston ja toimii tavoitteellisessa yhteistyössä erityistyöntekijöiden kanssa – osallistuu seuraavan vaiheen kuntoutussuunnitelman laatimiseen

Tutkinnon suorittaja tuntee kuntoutus-työskentelyn ammatilliset haasteet ja huomioi ne työskentelyssään.

Kuntoutustyön ammatillisten haasteiden huomioiminen:

- tukee vastavuoroisella vuorovaikutuksellaan kuntoutujaa
- motivoi kuntoutujaa tunnistamaan voimavarojaan ja tukee niiden hyödyntämistä
- osaa monipuolisia arkielämän taitoja ja soveltaa niitä kuntoutustoiminnassa
- kykenee itsenäiseen päätöksentekoon
- taitaa tiimityöskentelyn
- osaa hyödyntää moniammatillisen työryhmän osaamista kuntoutujan tukena
- kunnioittaa kodin yksityisyyttä työskennellessään kuntoutujan kotona
- tukee kuntoutujan omaisten ja läheisten jaksamista
- ymmärtää perheen ja sosiaalisen verkoston merkityksen kuntoutujan tukena ja auttaa perhettä/verkostoa löytämään tilanteen mukaisia tukimuotoja
- tuntee lasten ja nuorten kuntoutusmuodot ja toimintatavat ja soveltaa niitä työssään
- huolehtii jaksamisestaan ja työturvallisuudestaan työnhajauksen, vertaistuen, koulutuksen ja muiden työssä jaksamista edistävien menetelmien avulla
- tuntee kuntoutustyön laatusuosituksen ja toimii niiden mukaisesti

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan näyttö arvioidaan psykiatrisia kuntoutuspalveluja tuottavissa työryhmissä ja yksiköissä. Tutkinnon osan näyttö muodostuu kuntoutusprosessin valmisteluvaiheen työprosessista, kuntoutussuunnitelman laadintaprosessista, kuntoutusjaksoon olennaisesti sisältyvän työtilanteen toteutuksesta sekä kuntoutusprosessin siirtymävaiheen työprosessin toteutuksesta.

Arviointi kohdistetaan ammattitaitovaatimusten mukaiseen asiakas- tai potilastyöhön ja moniammatillisen työryhmän jäsenenä toimimiseen. Arviointiaineistona käytetään käytännön toiminnan lisäksi tarpeen mukaan erilaisia tuotoksia. Arvioinnin tukena käytetään asiakaspalautteita, moniammatillisen työryhmän palautteita sekä itsearviointia.

Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute annettava tutkinnon osan suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.

Arviointi tulee toteuttaa kolmikantaisesti. Arvioijalta edellytetään ammattitaitovaatimuksiin nähden riittävää ammattitaitoa ja työkokemusta, ensisijaisesti psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittamista. Arvioijana tulee olla psykiatriseen hoitoon perehtynyt opetuksen edustaja. Arvioinnista vastaavan oppilaitoksen edustajan tulee olla näyttötutkintomestari.

6 § PSYKOGERIATRINEN HOITOTYÖ

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee viimeisiin tutkimuksiin perustuen vanhuuden ikävaiheena ja sen mukanaan tuomien muutosten vaikutukset vanhuksen elämään ja soveltaa tätä tietoa oman toimintansa perustana.</p>	<p>Vanhustyön perusteiden soveltaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa vanhuuteen liittyvät sairaudet ja hallitsee niiden hoitomuodot • ymmärtää vanhenemisen yksilöllisen ainutkertaisuuden ja kykenee tarkastelemaan omia asenteitaan vanhenemiseen/vanhuuteen • tunnistaa vanhustenhuollon päämäärät, toimintaperiaatteet ja menetelmät • tunnistaa vanhenemisen vaikutukset yksilön fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen, henkiseen ja hengelliseen osa-alueeseen • tunnistaa vanhenemisen mukanaan tuoman voimavarojen vähenemisen ja lisääntyvän tuen tarpeen ja kykenee suunnittelemaan ja toteuttamaan tarvittavan tuen ja avun
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee vanhenemisen vaikutukset mielenterveyteen ja osaa tunnistaa vanhuusiän tyypilliset mielenterveydenongelmat sekä tuntee ja toteuttaa niiden tarpeenmukaista hoitoa.</p>	<p>Vanhusten mielenterveysongelmien tunnistaminen ja hoidon toteuttaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee vanhuuteen liittyvät mielenterveysongelmat ja niiden hoitomuodot • tunnistaa depression ja osaa ohjata vanhuksen asianmukaisen avun piiriin sekä hallitsee depressiivisen vanhuksen hoidon keskeiset toimintamuodot • ymmärtää yksinäisyyden ja sosiaalisten suhteiden vähenemisen merkityksen vanhusten mielenterveysongelmien kehittämisessä

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa nivoa psyykkisesti sairastavan vanhuksen hoidon kokonaisuudeksi, jossa huomioidaan vanhuksen erilaiset tarpeet monipuolisesti • tunnistaa vanhusten päihdeongelmia, hallitsee niiden hoidon menetelmiä ja kykenee tarvittaessa ohjaamaan asianmukaisen avun piiriin • tuntee psyykenlääkkeiden yksilölliset ja yhteisvaikutukset sekä osaa toteuttaa lääkehoitoa tunnistuen vanhenemisen mukanaan tuomia muutoksia lääkkeiden vaikutuksissa
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee dementoivien sairauksien mukanaan tuomat muutokset ja vaikutukset vanhuksen elämään ja toimii dementoituvan henkilön hyvinvointia tarpeenmukaisesti edistäen.</p>	<p>Dementoituvan hoito:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee dementoituvan henkilön elämäntarinan keskeiset vaiheet • tuntee dementoivien sairauksien oireet ja hoitomuodot • tietää ja tunnistaa dementoivan prosessin vaiheet • ymmärtää dementoituvan henkilön käyttäytymisen syitä ja kykenee kohtaamaan hänet yksilöllisesti • ymmärtää vuorovaikutuksen ja ilmapiirin merkityksen dementoituvan hoidossa ja edistää vuorovaikutuksellaan myönteistä ilmapiiriä • ymmärtää omaisten ja läheisten tukemisen merkityksen dementoituvan hoidossa ja antaa heille tiedollista ja emotionaalista tukea sekä ohjaa sosiaalisen ja taloudellisen tuen hakemisessa • suhtautuu dementoituvaan henkilöön yksilöllisesti, kunnioittavasti ja asiallisesti • ymmärtää hoitoympäristön merkityksen dementoituvan toimintakyvylle ja hyvinvoinnille
<p>Tutkinnon suorittaja tunnistaa perheen ja verkostojen merkityksen vanhuksen hoidossa ja kykenee yhteistyössä eri osapuolten kanssa toteuttamaan vanhuksen tarpeenmukaista hoitoa.</p>	<p>Yhteistyö perheen ja verkostojen kanssa vanhuksen hoidossa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa selvittää vanhuksen olemassa olevat perhe- ja tukiverkostot • tunnistaa palveluorganisaatioiden tarjoamat mahdollisuudet vanhuksen hoidossa • ottaa perheen ja muun verkoston

	<p>mukaan vanhuksen hoitoon ja kykenee asianmukaisesti informoimaan perhettä ja verkostoa vanhuksen sairaudesta ja hoidon etenemisestä</p> <ul style="list-style-type: none"> • osallistuu moniammatilliseen yhteistyöhön hoidon eri vaiheissa • osaa ohjata vanhuksen tarkoituksenmukaiseen jatkohoitopaikkaan
<p>Tutkinnon suorittaja osaa tukea ja hoitaa vanhusta vakavassa sairastumisessa, hoidon terminaalivaiheessa ja kuoleman lähestyessä sekä osaa tukea myös omaisia surutyössä. Tutkinnon osan suorittanut tuntee ja osaa toimia kriisin eri vaiheissa vanhusta sekä omaisia tukien.</p>	<p>Vanhustyön erityistilanteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kykenee toteuttamaan terminaalivaiheessa olevan vanhuksen hoidon ja ottamaan huomioon hoidosta kieltäytymisen mahdollisuuden • hallitsee kivun hoidon toimivaltansa rajoissa • kykenee hoitamaan kuolevaa vanhusta ja auttamaan häntä kohtaamaan kuoleman arvokkaasti • osaa laittaa vainajan • tunnistaa ja osaa kohdata surutyön/kriisin eri vaiheet • kykenee tukemaan läheisiä surussa/kriisissä • tunnistaa omat tunteensa ja kykenee ammatilliseen toimintaan kuolevan hoidossa • kykenee purkamaan tuntemuksiaan työnohjauksessa • noudattaa työyhteisössä olevia kuolevan hoito-ohjeita • ymmärtää kuoleman ajatuksen läsnäolon ikääntyvien hoidossa ja kykenee yksilöllisesti käsittelemään siihen liittyviä tunteita vanhuksen kanssa
<p>Tutkinnon osan suorittanut tuntee vanhusten vapaaehtoistyötä tekeviä järjestöjä ja toimintakulttuureja sekä osaa ohjata vanhuksia niiden tarjoamien toimintamuotojen pariin.</p>	<p>Vapaaehtoistyö vanhustyössä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee useampia eri vapaaehtoistyön toimijoita, joista yhden toiminnan ja periaatteet tarkasti • tutustuu eri toimijoiden toimintaan ja niiden tarjoamiin palveluihin • osaa kertoa vapaaehtoistyön eri vaihtoehtoista ja ohjata vanhuksen niiden toiminnan pariin

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan näyttö arvioidaan psykogeriatrissa työtä tekevissä yksiköissä. Tutkinnon osan näyttö muodostuu vanhuksen hoidon eri vaiheiden työprosessista.

Arviointi kohdistetaan ammattitaitovaatimusten mukaiseen asiakas- tai potilastyöhön, työsuorituksiin ja moniammatillisen työryhmän jäsenenä toimimiseen. Arviointiaineistona käytetään käytännön toiminnan lisäksi tarpeen mukaan erilaisia tuotoksia. Arvioinnin tukena käytetään asiakas- ja potilas-palautteita, moniammatillisen työryhmän palautteita sekä itsearviointia.

Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon osan suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.

Arviointi tulee toteuttaa kolmikantaisesti. Arvioijalta edellytetään ammattitaitovaatimukseen nähden riittävää ammattitaitoa ja työkokemusta, ensisijaisesti psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittamista. Arvioijana tulee olla psykiatriseen hoitoon perehtynyt opetuksen edustaja. Arvioinnista vastaavan oppilaitoksen edustajan tulee olla näyttötutkintomestari.

7 § LASTEN- JA NUORISOPSYKIATRINEN HOITOTYÖ

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja tuntee lasten- ja nuorisopsykiatrisen hoitojärjestelmän ja osaa toimia sen eri tasoilla.	Lasten- ja nuorisopsykiatrisen hoitojärjestelmän tuntemus: <ul style="list-style-type: none">• selvittää lasten ja nuorten psykiatrisen perustason ja erikoistason hoitojärjestelmän toimijat paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla• selvittää lasten ja nuorten psykiatrisen avohoidon ja sen tehtävät ja työskentelytavat ja osaa toimia niiden mukaisesti• tuntee puoliavoimet hoitomuodot ja osaa toimia niiden mukaisesti• tuntee lasten ja nuorten psykiatrisen sairaalahoidon perusteet ja työskentelymuodot ja osaa osaltaan toimia niiden mukaisesti• tuntee lasten ja nuorten psykiatrisen kuntoutuksen muodot ja toimintatavat ja osaa osaltaan toimia niiden mukaisesti

<p>Tutkinnon suorittaja tuntee keskeiset lasten ja nuorisopsykiatrisen hoidon hoito- ja terapiamenetelmien perusteet hoitotyönsä taustana.</p>	<p>Hoito- ja terapiamenetelmien tunteminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee keskeisten hoito- ja terapiamenetelmien taustateorioiden perusteet • tuntee yksilöpsykoterapian lähestymistapojen pääpiirteet: psykodynaaminen, kognitiivinen ja ratkaisukeskeinen terapia • tietää leikkiterapian taustaoletukset • tietää psykomotorisen terapian prosessin • tietää musiikkiterapian perusteita • tuntee luovien ja toiminnallisten terapioiden keskeisimmät toimintamuodot lapsen/nuoren hoidossa ja toteuttaa niitä osaltaan • tuntee lasten/nuorten ryhmähoidon perusteet ja osaa soveltaa niitä
<p>Tutkinnon suorittaja osaa osaltaan arvioida lapsen/nuoren psyykkistä kehitystä, persoonallisuutta ja mielen-terveyttä sekä hoidon tarvetta.</p>	<p>Lapsen/nuoren psykiatrinen tutkimus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee lapsen/nuoren normaalin fyysisen ja psyykkisen kehityksen • hyödyntää hankkimiaan kokemuksia erilaisista lapsista ja nuorista erilaisissa tilanteissa • tiedostaa oman tapansa kiinnostua, torjua, tuntea ja reagoida tutkimustilanteessa • tuntee kehityksen häiriöitä ja psykopatologiaa ja osaa arvioida hoidon tarvetta niiden perusteella • kunnioittaa lapsen/nuoren oikeuksia ja yksilöllisyyttä • on avoin ja rehellinen lapselle/nuorelle • toimii yhteistyössä vanhempien tai huoltajien kanssa • arvioi biologisia, intrapsyykkisiä, perhedynaamisia ja sosiokulttuurisia tekijöitä lapsen tai nuoren tilanteessa • arvioi, millainen hoito on lapsen/nuoren tilanteessa paras ja realistisin vaihtoehto
<p>Tutkinnon suorittaja osaa lapsen/nuoren haastattelumenetelmät.</p>	<p>Lapsen/nuoren haastattelu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii haastattelulle sopivan tilanteen • on vapaassa haastattelussa aidosti kiinnostunut lapsesta/nuoresta ja

	<p>ohjaa sen perusteella haastattelua kommentein ja kysymyksiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • luo yhteistyösuhteen • esittää haastattelun säännöt • antaa tilan ilmaisun, puheen ja leikin vapaudelle haastattelussa • tekee tarkentavia kysymyksiä • huomioi lapsen/nuoren ulkoista olemusta, kehitystasoa, ihmissuhteita ja vuorovaikutusta, mielialaa, tunnetiloja ja ajatussisältöjä • jäsentää ja dokumentoi haastattelun aikana tekemänsä havainnot ja saadut tiedot • tutkii lapsen/nuoren haastattelussa herättämiä tunteitaan
<p>Tutkinnon suorittaja osaa lapsen/nuoren psykiatrisen hoitosuhdetyöskentelyn perusteet ja menetelmät.</p>	<p>Yksilöllinen hoitosuhde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää hoitosuhteen perusteet lapsen/nuoren psykiatrisessa hoidossa ja soveltaa niitä • toimii hoitosuhteessa yksilövastuuisen hoitotyön periaatteiden mukaisesti • tutustuu lapsen/nuoren tiedolliseen, emotionaaliseen, sosiaaliseen ja fyysiseen kehitykseen ja huomioi sen työskentelyssään • on lapselle/nuorelle samaistuskohde ja realiteetin edustaja • on lapselle/nuorelle tukihenkilö, jonka lapsi/nuori tietää olevan häntä varten • on aidosti kiinnostunut ja läsnä hoitosuhteessa • antaa lapselle/nuorelle aikaa, antautuu vuorovaikutukseen, kuuntelee aktiivisesti • sietää keskeneräisyyttä, toimii vastuullisesti ja itsenäisesti • auttaa lasta/nuorta tunnistamaan ja käyttämään voimavarojaan ja mahdollisuuksiaan • ymmärtää lapsen/nuoren psyykkisen tilan ja häiriön tason vaikutuksen hoitosuhdetyöskentelyyn • soveltaa sekä hoitotyön että psykoterapian tietoja ja taitoja hoitosuhdetyössään • osaa integroida hoitosuhdetyöskentelyn muuhun hoitoon

<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia hoidollisessa yhteistyössä lapsen/nuoren vanhempien ja muun perheen kanssa.</p>	<p>Perhetyöskentely:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää perheen keskeiseksi osaksi hoidon kokonaisrakennetta • kykenee arvioimaan vanhempien ohjauksen ja neuvonnan, vanhempien pariterapian ja varsinaisen perheterapian tarpeen tilannekohtaisesti • osaa vanhempien ohjauksen ja neuvonnan perusteet ja menetelmät • tukee tarvittaessa vanhempia parisuhteensa ongelmien selvittämisessä • osaa määritellä perheterapian tarpeen lapsen/nuoren hoitokokonaisuudessa ja toimia tarvittaessa perhettä hoitavassa työryhmässä
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia yhteistyössä perheen ulkopuolisen verkoston kanssa.</p>	<p>Verkostoyhteistyössä toimiminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa määritellä lapsen/nuoren hoidon kannalta olennaiset yhteistyötahot • edistää aktiivisesti lapsen/nuoren lähiyhteisöjen jäsenten yhteistä käsitystä lapsen/nuoren psykososiaalisesta kokonaistilanteesta • tuntee erilaisten palvelujärjestelmien tuki- ja hoitomenetelmät ja osaa määritellä oman vastuunsa ja tehtävänsä tässä verkostossa • ymmärtää moniongelma- ja moniasiakkuusperheiden erilaiset vaikutukset auttaviin tahoihin • pyrkii yhteistyössä verkoston kanssa selkeyttämään ja jäsentämään lapsen/nuoren ja perheen psykososiaalisia ongelmia ja löytämään voimavaroja niiden yhteiseen ratkaisuun
<p>Tutkinnon suorittaja osaa soveltaa yhteisöhoitoa menetelmiä lasten/nuorten psykiatrisessa hoitoyhteisössä.</p>	<p>Yhteisöhoitoa menetelmien soveltaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee yhteisöhoitoa teoreettisen perustan ja osaa soveltaa sitä lasten/nuorten hoitoyhteisöön • tukee lasta/nuorta yhteisöryhmän jäsenyyteen ja ystävyys- ja toverisuhteisiin toisten lasten/nuorten kanssa • tukee lasta/nuorta ilmaisemaan itseään puhumalla ja kuuntelemaan toista

	<ul style="list-style-type: none"> • tukee lasta/nuorta ratkaisemaan ristiriitoja ja ongelmia yhteisesti • tukee lasta/nuorta antamaan ja vastaanottamaan palautetta • edistää yhteisössä mahdollisuuksia ylläpitää monenlaisia ikätasoon liittyviä, kasvua ja kehitystä tukevia toimintoja • edistää erilaisuuden sietämistä, mutta myös vastuuta yhteisistä säännöistä ja sopimuksista • toimii yhteisössä aikuisena samaistusmallina lapselle/nuorelle • huolehtii osaltaan yhteisön avoimuudesta ja sallivuudesta • edistää yhteisössä positiivisten kokemusten käyttämistä sosiaalisen oppimisen välineenä
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee lapsen/nuoren lääkehoidon erityispiirteet</p>	<p>Lääkehoito:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee lapsen/nuoren kasvuun ja kehitykseen liittyvät biokemialliset erityispiirteet ja niiden vaikutukset lääkehoitoon • tuntee lapsen/nuoren psyykenlääkkeiden vaikutukset ja ei-toivotut vaikutukset ja osaa havainnoida ja dokumentoida niitä • ohjaa ja neuvoo lasta/nuorta ja hänen läheisiään lääkkeen käytössä • osaa työryhmän jäsenenä arvioida lääkehoidon integroitumista muuhun hoitoon
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee lapsen/nuoren psykiatrisen kuntoutuksen periaatteet ja menetelmät ja toimii osaltaan niiden mukaisesti.</p>	<p>Toiminta lapsen/nuoren psykiatrisessa kuntoutuksessa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa lapsen/nuoren kuntoutuksen tarpeen • tuntee lapsen/nuoren kuntoutuksen järjestämismahdollisuudet ja -muodot avo- ja laitosolosuhteissa sekä terveyden- että sosiaalihuollossa • tuntee lääkinnällisen, sosiaalisen, ammatillisen ja kasvatuksellisen kuntoutuksen periaatteet ja menetelmät ja osaa soveltaa niitä työssään lasten/nuorten parissa • tuntee lastensuojelullisen kuntoutuksen periaatteet ja menetelmät ja osallistuu tarvittaessa sen järjestämiseen

	<ul style="list-style-type: none"> • tuntee psykoterapeuttisen yksilö-, perhe- ja ryhmäkuntoutuksen periaatteet ja menetelmät sekä julkisen että yksityisen sektorin toteuttamana • toimii osaltaan moniammatillisen työryhmän asiantuntijajäsenenä lapsen/nuoren kuntoutuksen tarpeen määrittelyssä, suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa • vastaa osaltaan yhteistyöstä lapsen/nuoren kuntoutuksen eri toimijoiden kesken ja huolehtii kuntoutussuunnitelmien tavoitteellisuudesta kuntoutumisen eri vaiheissa
<p>Tutkinnon suorittaja osaa moniammatillisen yhteistyön.</p>	<p>Moniammatillinen yhteistyö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää moniammatillisen yhteistyön merkityksen lasten/nuorten psykiatrisessa hoitotyössä sekä tietää sen edut ja vaikeudet • ymmärtää ryhmädynamiikan vaikutuksen työryhmätyöhön • huolehtii ammattitaitonsa ylläpidosta ja kehittämisestä • toimii ammattialansa asiantuntijana moniammatillisessa työryhmässä • kehittää yhteistyökykyään • kuuntelee muita työryhmän jäseniä aktiivisesti ja huomioi palautteen • arvioi asioita rakentavasti ja kriittisesti
<p>Tutkinnon suorittaja hakeutuu työohjaukseen hoidon laadun ja oman jaksamisen edistämiseksi.</p>	<p>Työnohjaus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää työnohjauksen osana hoitotyötä ja kuntoutusta • on sisäistänyt työnohjauksen yhteyden hoidon laatuun ja omaan työssä jaksamiseensa • tietää työnohjauksen erilaiset funktiot • ymmärtää työnohjausprosessin ammatillisen kasvun luonteen, säännöllisyyden ja pitkäjänteisyyden ja sitoutuu osaltaan prosessiin • vastaa osaltaan työnohjaus-sopimuksessa sovituista asioista • ymmärtää työnohjauksen suhteen koulutukseen, työryhmätyöskentelyyn, vertaistukeen, konsultaatioon ja ammatilliseen kokemukseen

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan näyttö arvioidaan lasten/nuorten psykiatrista hoitotyötä toteuttavissa työryhmissä ja yksiköissä. Tutkinnon osan näyttö muodostuu lapsen/nuoren hoidon eri vaiheiden työprosessista, joissa ammattitaitovaatimukset tulevat esiin.

Arviointi kohdistetaan ammattitaitovaatimusten mukaiseen asiakas- tai potilastyöhön sekä moniammatillisen työryhmän jäsenenä toimimiseen. Arviointiaineistona käytetään käytännön toiminnan lisäksi tarpeen mukaan erilaisia tuotoksia. Arvioinnin tukena käytetään lasten/nuorten tai heidän vanhempiensa antamia palautteita, moniammatillisen työryhmän palautteita sekä itsearviointia.

Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon osan suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.

Arviointi tulee toteuttaa kolmikantaisesti. Arvioijalta edellytetään ammattitaitovaatimukseen nähden riittävää ammattitaitoa ja työkokemusta, ensisijaisesti psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittamista. Arvioinnissa tulee käyttää psykiatriseen hoitoon perehtynyttä opetuksen edustajaa. Arvioinnista vastaavan oppilaitoksen edustajan tulee olla näyttötutkintomestari.

8 § PERHE JA VERKOSTOTYÖ

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja tietää keskeiset näkökulmat perheen määrittelyyn ja soveltaa tietoaan toimintansa perustana.	Perheen määrittelyn tietäminen oman toiminnan perustana: <ul style="list-style-type: none">• tietää ja osaa soveltaa seuraavia näkökulmia oman toimintansa perustana<ul style="list-style-type: none">– perheen historiallinen määrittely– perheen kulttuurinen määrittely– perhe yhteisön ja yhteiskunnan osana– perheen merkitys yksilölle– keskeiset perhemuodot ja muutokset niissä
Tutkinnon suorittaja osaa määritellä perheen keskeiset tehtävät ja kehitysvaiheet.	Perheen tehtävien ja kehitysvaiheiden määritteleminen: <ul style="list-style-type: none">• tietää perheen keskeiset tehtävät ja osaa sen perusteella määritellä asiakasperheen ydintehtävät• tietää perheen kehitysvaiheet ja osaa sen perusteella määritellä asiakasperheen kehitysvaiheen

<p>Tutkinnon suorittaja tietää perhekeskeisen hoidon periaatteet ja toteuttaa niitä työssään.</p>	<p>Perhekeskeisen hoidon toteuttaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee perhekeskeisen hoidon periaatteet ja toimintatavat • osaa määritellä perhehoitotyön, perhesysteemisen hoitotyön ja perhekeskeisen hoitotyön sekä perheterapian erot ja yhteneväisyydet • tuntee psykoedukaatiivisen perhetyön periaatteet ja toimintatavat • osaa perustellusti valita toimintatapansa perheen auttamisessa
<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida perheen hoidon tarvetta, tukea tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa sekä arvioimisessa.</p>	<p>Perheen hoidon prosessi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa perheen tuen tarpeen • antaa tietoa tuen mahdollisuuksista ja tukee perhettä avun saamisessa • tietää perheen hoidon järjestämiseen liittyvät toimenpiteet ja soveltaa niitä • tukee perhettä asettamaan tavoitteita hyvinvointinsa edistämiseksi • tukee perhettä löytämään hyvinvointinsa edistämisen keinoja • tukee perhettä arvioimaan edistymistään
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää perhetapaamisissa järjestelmällistä menetelmää tukemaan perhettä.</p>	<p>Toiminta perhetapaamisissa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa suhteuttaa perheestä aiemmin saamansa tiedon tapaamisissa • edistää tapaamisten ilmapiirin avoimuutta • käyttää jotakin järjestelmällistä perheen haastattelumenetelmää • ymmärtää perhetapaamisen eri vaiheiden prosessiluonteen ja osaa toimia eri vaiheissa ammatillisesti • tukee perhettä laatimaan perhekarttansa • tukee perhettä arvioimaan voimavarojaan ja käyttämään niitä • ohjaa vuorovaikutusta tapaamisissa dialogia edistävästi
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee analyttisen, systeemisen, strukturaalisen, ratkaisukeskeisen ja psykoedukaatiivisen lähestymistavan vaikutteet perhekeskeiseen työhön ja osaa tarvittaessa soveltaa niiden peruseriaatteita.</p>	<p>Lähestymistapojen tunteminen ja soveltaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee ja osaa soveltaa eri lähestymistapoja: <ul style="list-style-type: none"> – analyttinen: ottaa huomioon perheen historian ja häiriön taustatekijät

	<ul style="list-style-type: none"> – systeeminen: auttaa perhettä löytämään nykyisyyteen liittyviä sopeutuskkeinoja – strukturaalinen: huomioi perheen rakenteen, perheenjäsenten roolit ja niihin liittyvät pulmat – ratkaisukeskeinen: tukee perhettä löytämään voimavaransa ja käyttämään niitä, suuntautuu tulevaisuuden tavoitteisiin ja perheen omiin ratkaisuihin – psykoedukatiivinen: opettaa ja ohjaa perhettä selviytymään sairauden kanssa, perhe oman tilanteensa asiantuntija
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee verkostotyön keskeiset käsitteet ja periaatteet ja soveltaa niitä toiminnassaan.</p>	<p>Verkostotyön käsitteiden ja periaatteiden hallitseminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää sosiaalisen verkoston verkostotyön lähtökohtana • tuntee verkostotyöskentelyn eri tasot: <ol style="list-style-type: none"> 1. verkostonäkökulma työssä yleensä, 2. yleinen verkostotyön sovellustaso ja 3. menetelmätaso ja osaa määritellä, millä tasolla tilanteessa tulee toimia • ymmärtää verkostokartan merkityksen ja osaa ohjata sen laatimisessa • ymmärtää verkostokokouksen merkityksen menetelmänä, sen eri tavoitteet ja toimintatavat • tuntee läheisneuvonpidon verkostotyön menetelmänä
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee verkostotapaamisten funktiot ja toimii kussakin verkostotapaamisessa verkoston voimavarvoja edistävästi.</p>	<p>Toiminta verkostotapaamisissa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida, millainen verkostotapaaminen on hyödyksi • tietää, milloin verkostotapaaminen on järjestettävä • osaa verkostotapaamisen käytännön järjestelyt • soveltaa valitun verkosto-intervention pääperiaatteita • pyrkii verkostotapaamisessa yhteisen kokemuksen tilan luomiseen • pyrkii verkoston suhteiden määrittelyyn • pyrkii jakamaan omat tunteensa ja ajatuksensa työparin tai -ryhmän kanssa • pyrkii edistämään dialogia verkostotapaamisessa • tuntee rajajsystemin käsitteen

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan näyttö arvioidaan perhe- ja verkostotyötä toteuttavissa työryhmissä tai -yhteisöissä. Tutkinnon osan näyttö muodostuu perhe- ja verkostotyön eri vaiheiden työprosesseista.

Arviointi kohdistetaan ammattitaitovaatimusten mukaiseen perhe- ja verkostotyöhön ja sen itsearviointiin. Arviointiaineistona käytetään käytännön toiminnan lisäksi tarpeen mukaan erilaisia tuotoksia. Arvioinnin tukena käytetään asiakaspalautteita ja moniammatillisen työryhmän palautteita.

Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute annettava tutkinnon suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.

Arviointi tulee toteuttaa kolmikantaisesti. Arvioinnin suorittajana tulee olla henkilö, jolla on ammattitaitovaatimukseen nähden riittävä ammattitaito ja kokemus, ensisijaisesti psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittanut ammattityöntekijä. Arvioinnissa tulee käyttää psykiatriseen hoitoon perehtynyttä opetuksen edustajaa. Arvioinnista vastaavan oppilaitoksen edustajan tulee olla näyttötutkintomestari.

9 § ITSENÄINEN AMMATINHARJOITTAMINEN

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja tuntee sosiaali- ja terveysalan ammatinharjoittamisen erityispiirteet.	Alan ammatinharjoittamisen erityispiirteiden tunteminen: <ul style="list-style-type: none">• tuntee ammattieettiset velvollisuudet• tuntee lain terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994• tuntee ammatinharjoittamisen luvanvaraisuuden ja siihen liittyvät toiminnot• tuntee potilasasiakirjojen laatimista ja säilyttämistä koskevan lainsäädännön ja siihen liittyvät toimenpiteet• tuntee eri asiakasryhmien vastuuhenkilöiden kelpoisuusvaatimukset• ymmärtää avo- ja laitoshoidon eron yritystoiminnassa• ottaa vastuun työstään ja sen kehittämisestä
Tutkinnon suorittaja tuntee liikeidean käsitteenä ja liikeidean kehittämisen merkityksen itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimiselle.	Liikeidean tunteminen: <ul style="list-style-type: none">• tuntee liikeidean ja toiminnan yhteneväisyyden• osaa tehdä markkinaselvityksen omalla alalla ja toiminta-alueella (käsite sosiaalisesta tilauksesta)

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia liiketoimintasuunnitelman liikeidean pohjalta ja muokata sen markkinoita vastaavaksi
Tutkinnon suorittaja tuntee omaan yritystoimintaansa sopivat yritysmuodot.	<p>Yritysmuotojen tuntemus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee yritysmuotojen ominaispiirteet • osaa perustellusti valita omaan yritystoimintaansa sopivan yritys- muodon suunnittelun pohjaksi • osaa suunnitella oman yrityksensä toiminnan • osaa ottaa huomioon yritysmuotoja koskevat vastuukysymykset
Tutkinnon suorittaja tuntee verkostotalouden käsitteen ja pystyy toimimaan verkoston jäsenenä kaikkia osapuolia hyödyttävällä tavalla.	<p>Verkostotalouden tuntemus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee omalla alallaan vaikuttavat verkostot ja luo suhteet niihin • toimii yhteistyössä muiden sosiaali- ja terveysalan toimijoiden kanssa
Tutkinnon suorittajan asiakaspalvelu luo ja tukee pysyviä asiakassuhteita.	<p>Asiakassuhteiden hoitaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kykenee erittelemään oman yrityksen toiminnan mahdolliselle asiakkaalle • omaa asiallisen ja ammatillisen esiintymistaidon • ymmärtää asiakkaan merkityksen • osoittaa sisäistä yrittäjäyyttä • ymmärtää kunnan ja muiden yhteiskunnallisten organisaatioiden merkityksen asiakkaana • hallitsee ostopalvelusopimuksen ja maksusitoumuksen käsitteet • tietää kilpailuttamiseen ja tarjouksen tekemiseen liittyvät ohjeet ja normiston • osaa tehdä tarjouksen • osaa tehdä sopimuksia ja ymmärtää niihin liittyvät lainsäädännön ja muiden normien määrittelemät ehdot • ymmärtää sopimusten ja asiakaspalautteen merkityksen
Tutkinnon suorittaja osaa markkinoida yritystään.	<p>Yrityksen markkinointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää oman toimintansa merkityksen yrityksen imagon luojana • taitaa keskeisimmät markkinointikeinot, -kohteet ja -yhteydet omalla alallaan

	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa markkinoinnin kohdistumista ja tavoitavuutta • osaa laatia markkinointikirjeen sosiaalitoimeen/terveystoimeen ja sen edellyttämät jatkotoimenpiteet
Tutkinnon suorittaja osaa tehdä yrityksen aloittamiseen liittyvät ilmoitukset.	Yrityksen aloittamisilmoitusten tekeminen: <ul style="list-style-type: none"> • osaa tehdä yrityksen aloittamiseen liittyvät lakisääteiset ilmoitukset (kauppa-rekisteri, verottaja, YEL) • osaa tehdä muut yrityksen toimialan määrittämät ilmoitukset: KELA, sosiaalitoimi, terveystoimi ym.
Tutkinnon suorittaja tuntee pääosin yrittäjän eläketurva-, työttömyys- ja potilasvakuutusjärjestelmän sekä vastuuvakuutusjärjestelmän.	Yrittäjän vakuutusturvan tuntemus: <ul style="list-style-type: none"> • tuntee yrittäjän eläketurva-järjestelmän • tuntee potilasvakuutusjärjestelmän • tietää työttömyysvakuutuksen saanti-ehdot • tuntee yrittäjän vastuuvakuutusjärjestelmän • tuntee muun yritykseen liittyvän vakuutusturvajärjestelmän
Tutkinnon suorittaja osaa laatia tarpeitaan vastaavan tuloslaskelman/budjetin ja ymmärtää liikevaihdon ja verotettavan tulon eron.	Tuloslaskelman laadinta: <ul style="list-style-type: none"> • osaa hinnoitella tuotteistetut tuotteet katteellisesti • osaa arvioida kannattavuutta tuotteen hinnan ja tuottamiskustannusten perusteella • tuntee erilaisia rahoitusmahdollisuuksia • osaa laatia tuloslaskelman
Tutkinnon suorittaja osaa lukea tilinpäätösasiakirjoja ja laskea niiden perusteella tavallisimmat kannattavuuteen ja maksuvalmiuteen liittyvät tunnusluvut.	Tilinpäätösasiakirjojen ymmärtäminen: <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee yksinkertaisen kirjanpidon: ymmärtää debet- ja kreditjärjestelyn, sopimustositteiden merkityksen ja kirjanpidossa tehtävän tilinpäätöksen • ymmärtää jatkuvan seurannan merkityksen kannattavuuden ja maksuvalmiuden kannalta
Tutkinnon suorittaja osaa täyttää ammatinharjoittajan veroilmoituksen ja tukeutua tarvittaessa asiantuntijan apuun.	Verotuskäytänteiden hallitseminen: <ul style="list-style-type: none"> • erottaa arvonlisäverollisen ja -verottoman työn • osaa koota verotusta varten tarvittavat tiedot

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa tehdä veroilmoituksen • tuntee verotuksen neuvonta- ja ohjausjärjestelmät
Tutkinnon suorittaja edistää asiakkaan omaa edunvalvontaa.	Asiakkaan edunvalvonnan edistäminen: <ul style="list-style-type: none"> • tuntee asiakkaalle kuuluvat tuet ja muut etuisuudet • ohjaa, tukee ja tarvittaessa avustaa asiakasta hakemaan hänelle kuuluvia etuisuuksia • edistää tarpeen mukaan asiakkaan etua hänen sosiaalisissa, taloudellisissa, koulutuksellisissa tai ammatillisissa asioissa
Tutkinnon suorittaja tietää yrittäjien järjestäytymisestä ja yrittäjäjärjestöjen edunvalvonnasta.	Yrittäjän edunvalvonnan hallitseminen: <ul style="list-style-type: none"> • tuntee toimialansa yrittäjäjärjestöt ja niiden tuki- ja neuvontapalvelut • tuntee toimialansa työehtosopimusten pääkohdat • tuntee työntekijän palkkausta koskevat peruseriaa- ja velvollisuudet • tunnistaa työturvallisuuden, työn ohjauksen ja koulutuksen merkityksen yrittäjälle

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan näyttö muodostuu ammattitaitovaatimuksista johdettujen tehtävien kirjallisista tuotoksista ja niiden suullisista perusteluista, joissa psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen itsenäinen ammatinharjoittaminen tulee mahdollisimman selvästi esille.

Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon suorittajalle heti arvioinnin jälkeen.

Arviointi tulee suorittaa kolmikantaisesti. Arvioinnin suorittajan tulee olla henkilö, jolla on ammattitaitovaatimukseen nähden riittävä ammattitaito ja kokemus. Arvioinnissa on käytettävä tarkoituksenmukaisesti opetuksen edustajan lisäksi yritystoiminnan asiantuntijaa. Arvioinnista vastaavan oppilaitoksen edustajan tulee olla näyttötutkintomestari.

PSYKIATRISEN HOIDON ERIKOISAMMATTITUTKINNON SUORITTANEEN TYÖN KUVAUS

Ammattialan kuvaus

Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittaneen työ on osa psykiatrisen hoidon asiantuntijatoimintaa sosiaali- ja terveysalalla. Työ on vastuullista osallistumista psykiatrisen hoito- ja kuntoutusprosessin moniammatilliseen toteuttamiseen yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla.

Toimintaympäristö

Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittanut työskentelee erilaisissa psykiatrisen hoidon erityistä osaamista vaativissa tehtävissä sosiaali- ja terveysalalla. Työtä tehdään perus- ja erikoissairaanhoidon yksiköissä sekä yksityisissä ja yhteisöjen ylläpitämässä psykiatrisia hoito- ja kuntoutuspalveluja tuottavissa yksiköissä sekä avo- että laitosolosuhteissa.

Ammattitaidon kuvaus

Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittaneen työ perustuu eettisesti kestäviin periaatteisiin. Työskentely on asiakaslähtöistä, ihmistä kunnioittavaa. Työssä tarvitaan alan lainsäädännön ja palvelujärjestelmien tuntemusta. Tutkinnon suorittanut hallitsee syvällisesti psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen prosessin ja sen edellyttämät toimintatavat. Työssä painottuu ammatillinen, tavoitteellinen vuorovaikutus ja kyky kohdata asiakas/potilas ja hänen läheisensä vaativissa psykiatrista hoitoa ja kuntoutusta edellyttävissä elämäntilanteissa.

Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittanut toimii oman työnsä asiantuntijana ja kehittäjänä. Tutkinnon suorittanut osaa perustella työnsään tekemänsä ratkaisut ja valinnat ja arvioida niiden vaikutuksia moniammatillisen työyhteisön jäsenenä. Tutkinnon suorittanut huolehtii työssä jakamisestaan ja käyttää työnohjausta sekä koulutusta työnsä tukena. Työn laadun kehittäminen edellyttää tutkinnon suorittaneelta kykyä ja halua oman ja työyhteisön toiminnan jatkuvaan arviointiin, itsensä kehittämiseen ja sisäiseen yrittäjyyteen.